

له راپۆرتهسمیکه بهشکۆدا تهرمی فهرمانده عهبدوللا شینانی به خاک سپێردرا

شینانی له پی خست و ئەو فهرمانده بهوهجهی حیزبی دیموکراتی کوردستان له نهخوشخانهیهک له شاری تروندهایمی نۆرویز، کوچی دوایی کرد. ههر بهم بۆنهیهوه بهیاننی روژی شهممه، 28 ی خاکیلهی به بهشداریی سهدان کەس له کادر و

تهرمی عهبدوللا شینانی، یهکیک له فهرمانده ههلهگهوتوهکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان له راپۆرتهسمیکه شایان و به شکۆدا له گۆرستانی شههیدانی حیزبی دیموکراتی کوردستان به خاک سپێردرا.

ئیوهری روژی ههینی، 27 ی خاکیلهی تهرمی عهبدوللا شینانی، فهرماندهی قارهمانی حیزبی دیموکراتی کوردستان لهناوچهکانی بانه، بۆکان و سهقز و زۆر ناوچهی دیکه کوردستان که روژی شهممه، 14 ی خاکیلهی به هۆی نهخوشیییهوه له ولاتی نۆرویز کوچی دوایی کردبوو، له دوامالاییهکی گهرم و بهشکۆی هاورپییانی پینشمهرگه ی دا و له تهنیشت مهزاری هاورپییانی شههیدی به نامیزی دایکی نیشتمان سپێردرا.

لهو راپۆرتهسمه دا که به بهشداریی زیاتر له 700 کەس له کادر و پینشمهرگهکانی حیزبی

دیموکراتی کوردستان و ئەندامانی حیزبی دیموکرات له شارهکانی سلیمان، ههولین، رانیه و شارهکانی دیکه ههریمی باشووری کوردستان بهرپوهچوو، تهرمی فهرمانده عهبدوللا شینانی له نیو کۆری ماتهمینی هاورپییانی پینشمهرگه ی دا، که 6 روژی بوو چاوهروانی هاتنهوهی تهرمهکی له نۆرویزرا بۆ کوردستان بوون، به خاک سپێردرا.

عهبدوللا شینانی، کادرو فهرماندهری ئازاو بویری پینشمهرگهکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان له ناوچهکانی بۆکان، بانه و سهقزو، که زیاتر له 20 سال لهزدهکانی حیزبی دیموکراتی کوردستان دا له پیناوی وهدهپینانی نامانچهکانی گهلهکی دا خهبات و تیکۆشانی کردبوو، سالی 1380 ی ههتاوی به هۆی نهخوشیییهکی قورسهوه کوردستانی بهرهو ولاتی نۆرویز به جی هیشنبوو.

بهلام ئەو نهخوشیییه قورسه سههرهجام پاشنیوهرو ی روژی شهممه 14 ی خاکیلهی کاک عهبدوللا

گهلهکی دا برده سهر و به کردهوه خهبات و تیکۆشانی بیوچانی کرد و لهو کاتهش دا که نهخۆشی برستی لی بریوو، دوایی سالهکانی تهمهنی له هسهرتهی زرگاری و ئازادی گهلهکی دا برده سهر که به داخوه پتی نهگهیی.

له برهگهیهکی دیکه ی ئەو راپۆرتهسمه دا کاک ئەحمهه قادری شیعریکی له پسنی نهر عهبدوللا شینانی دا پینشکیشی ئامادهبووان کرد.

دواتر رامین شینانی، کوری نهر عهبدوللا شینانی له وتهیهکی کورت دا پهیامی بنهمالهکی پینشکیش کرد که تنی دا سیاسی ههمو خهلی کوردستان و کادر و پینشمهرگه و ئەندامانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی کرد که به هاوسۆزی و هاوخهیمی بیوینهیان خهمی ئەو کۆستهیان له گهله بنهمالهکی داباش کردوه.

شایانی باسه که نهر عهبدوللا شینانی دووهمین شههیدی بنهمالهکی بوو.

کورد له کوردستانی ئێران بۆ روژنامهیه

روژنامه نووسانی روژهلای کوردستان کاری روژنامه نووسی له ئێران دا به روژستن به نیو کیلگهکی مین دا دهزانن و به وتهی ئەوان له سایه ی دهسلاتی محمود ئەحمهه ی نهژاد دا هیچ هیوایهکیان به گهشه سهندنی روژنامه گههری نیه، و هۆکارهکانی ئەو بی هیوایه بۆ داخستنی روژنامه و ههوتوو نامه کوردیییهکان و قۆلبه سترکانی روژنامه نووسانی کورد دهگه پیننهوه.

به پینی راپۆرتی ریکخراوی ههالنیرانی بیسنور که مالپهری رووداو دا به زمانی کوردی بلای بۆتهوه، ئێران له سالی رابردو دا له بواری ئازادی چاپهمنی له نیو 175 ولاتی جیهاندا له پلهی 172 دا بووه و کاری روژنامه نووسی بهتایبه تیش بۆ روژنامه نووسه رهخنه گرهکان له گهله هاتنه سههرکاری ئەحمهه ی نهژاد زۆر دژوارتر بووه.

به پینی زانیارییهکانی ئەو راپۆرتی دوا دووباره هاتنه سههرکاری ئەحمهه ی نهژاد له سالی 1388 دا، ئازادی روژنامه گههری لهو ولاته دا زیاتر پتر بهرتهسک بۆتهوه به جۆریک که ریکخراوه نیودهوله تیههکان ئێرانیان به زیندانی روژنامه نووسان ناو بردهوه.

به پینی ئامارهکان، سالی رابردو له ئێران 351 روژنامه نووس له سههر کار دهرکراون و 25 روژنامه و ههوتوو نامه داخراون و پتر له 100 روژنامه نووسیش قۆلبه ستر کراون، که تائینستاش 30 کەس لهو روژنامه نووسانه له زیندان دان. ههروهها زیاتر له 61 سههرنوسهرو بهرپرسی روژنامهکانی ئەو ولاته بۆ ئیداره ی ئیتلاعات بانگ کراون و لپهرسینه وهیان له گهله کراوه.

له درێزه ی ئەو راپۆرتی ریکخراوی ههالنیرانی بیسنور دا هاتوه، روژنامه و بلاوکراوه کوردیییهکانی روژهلای کوردستانیش له دۆخیک زۆر سهختتردان و زیاتر له 10 روژنامه نووسی کورد هیشتا ههر له زیندان دان. ههمو روژنامه و بلاوکراوه سههرهخ کوردیییهکان به تهواوی داخراون و له سالی رابردو چهندن روژنامه نووسی کورد ولاتیان بهجی هیشتوهوه.

شایانی باسه ئیستا که زیاتر له 10 روژنامه نووسی کورد له بندیخانه دان و چهند روژنامه نووسی وهکوو عهدنان هسه نهپور، هیوا بوتیمار، محهمهه سدیق که بووده، موختار زارعی، عهباس جهلیلان، عهلی محهمهه ئیسلامپور بهرچاو دهکون.

ریکهوتی 10 ئاوریلی 2010 فرۆکهیهکی ههلهگری سههرکوماری لپههستان که له ورشو بهرهو روسیه دهچوو کهوته خوارهوه ههمو سههرنشینهکانی که 122 نهفر بوو ههمویان لهو کارهساته دا کوژران. بهم بۆنهیهوه سههرتیری گشتی حیزب پهیامیکی هاودهردی بۆ بالوێزخانه ی لپههستان له ئیسپانیا نارد که ئەمه دهقه کهیهتی:

نامه ی هاودهردی سههرتیری گشتی حیزبی دیموکراتی کوردستان بۆ بالوێزخانه ی لهههستان له ئیسپانیا

به ریز بالوێزخانه ی لهههستان له مادریدا! له سهفهری ئورویایی سالی رابردو دا، ئیسپانیا یهکیک لهو ولاتانه بوو که سهفهرم بۆ کرد و له گهله حیزب و ریکخراو و به پرسانی سیاسی و دیپلوماتیکی ئیسپانیایی و غهیری ئیسپانیایی و یهکیک لهوان بالوێزی لهههستان دانیشتن و چاوپیکه وتمم ههبوو. ههر دوو لا له سههر دامه زانندی په یوهندی بهردهوام و ئالوگۆری بیروبوچوون له سههر ئێران و کوردستان هاودهنگ بووین. حیزبی دیموکراتی کوردستان لهو ههلو مه رجه ناسکه، لهو تراژیدییه دا که ولاته که تان و خهلی لهههستان تووشی هاتوه، خو به سههریکی خهه و پهژاره تان دهزانی و سههرهخۆشیتان لی دهکا. حیزبه که م دلناییه که ئیوه دهتوانن ههرچی زووتر ئەو بۆشاییه که ئەم رووداوه تاله پیک هیناوه قهره بوو بگه نهوه.

به ریزه وه

خالی عهزیزی

سههرتیری گشتی حیزبی دیموکراتی کوردستان.

کوردستان 12 ئاوریلی 2010

به رپوه چوونی یادی ئەنفال و شیمیا باران کرانی شاری سههردهشت له شاری لینشو پینگ

له بهشیک دیکه ی قسهکانی ههر دوو به ریز دا ئاماژه به کاری بهردهوام کرا بۆ ئەوهی ئەم کۆمه لکوژییه به ژینوساید بناسیندری و هاوکات قهره بووی که سو کاری قوربانیهکان بکریته وه و به درووست کردنی بنکه ی تهنهرووستی چاره سهری باری دهروونی ئەو ئازیزانه بکری.

دوا ی تهواو بوونی وتهکانی کورگیزان به شدارانی ئەم یاده به دهربرینی کۆمه لیک پرسیار و تی بینی و پینشیار باسهکانی په یوهندیدار به پرسی ئەنفال و شیمیا بارانی سههردهشتیان دهوله مندتر کرد. له بهشی کوتاییدا کورگیزان وهلامی پرسیارهکانیان دایه وه و بهم شیوهیه کوتایی به کوریادی ئەنفال و 23 هه مین سالیادی شیمیا بارانی شاری سههردهشت هات.

کۆمپته ی هاوکاری کۆمه له کوردیییهکان پیک هاتوه له:

- کۆمه له ی کلتوری کوردی
- یهکیه تی کوردان له شاری لینشو پینگ
- کۆمه له ی که م ئەندامان و به سالوچووان
- کۆمه له ی دیموکراتیکی کوردی
- ریکخراوی سهه ندیکای کارمه ندانی تهنهرووستی کورد
- کۆمپته ی هاوکاری حیزبه سیاسییه کوردستانییهکان له شاری لینشو پینگ پیک هاتوه له:
- یهکیه تی نیشتمانی کوردستان
- پارٹی دیموکراتی کوردستان حیزبی دیموکراتی کوردستان کۆمه له ی شوهرشگری زهحه تکیشانی کوردستانی ئێران
- حیزبی شیوعی کوردستان
- سازمانی خهبات، ی کوردستانی ئێران
- ریکخراوی خهباتی شوهرشگری کوردستان
- پارٹی سههرهستی کوردستان

خوی له دهقهری بارزان کرد و هاوکات چهند نمونهیهکی له دیدارو چاوپیکه وتمهکانی 6 مانگ لیکولینه وهی خوی له گهله که سو کاری ئەنفالکراوهکان باس کرد.

دوا ی ئەم به شه داوا له به ریز کاک سهلاح که رکووی چالاکوان له بواری ئەنفال له ولاتی سوئید کرا که بیت و باسه که ی خوی له مه ر چونه تیی کاره ساتی ئەنفال ههروهها به دوا داچوونی پرسی ئەنفال له دهروهی ولات پینشکهش بکات. به ریزیان ویزی سوپاس له پیکه پنه رانی ئەم کورپاده، ئاوری له ههول و تیکۆشانی کوردهکانی نیشته جی له ولاتی سوئید و چهند ولاتیکی ئورویایی دایه وه. به ریزیان ئاماژه ی کرد که چلۆن له سالانی به رپوه چوونی کاره ساتی ئەنفال له بهردهم بالوێزخانه ی ئەوکاتی حکومه تی به عس خۆپینشاندانیان ده کرد. جیا لهو باسه له سههر باری کراوهکان قسه ی کرد و گوته که دوا ی چهند دهیه چاوهروانی خهمی ون بوون و بی چاره نووسی که سوگاریان بۆته ئازاریک که هه میشه دهروونیان ئازار دها و ههروهها ژپانی بنهماله ی ئەنفالکراوهکانی شی عهسه ساتی هاوکات له سههر کاره ساتی شیمیا بارانی شاری سههردهشت له روژهلای کوردستان قسه ی کرد و گوته که پپووسته ئەم پرسهش بخریته نیو پرۆسه ی به دوا داچوونی زیاتر و دوا ی 23 سال دهی کاری وردتری بۆ بکری و نه هیلین که ئەم کاره ساته تهنیا له شاریکی وهک سههردهشت دا مینیتته وه، چونکه پپووسته پهروه ندهی ئەم چه نایه ته زیاتر له ئیستا بخریته بهردهم کورپو کۆمه له به شه ر دۆستهکان.

روژی 18-04-2010 کۆمپته ی هاوکاری کۆمه له کوردیییهکان به پشتیوانی هیزه سیاسییهکانی کورد له شاری لینشو پینگ کورپکی ریز لینان له یادی ئەنفال له باشووری کوردستان و 23 ی ساله ی شیمیا باران کرانی شاری سههردهشت له روژهلای کوردستان بۆ به ریزان «بوی ئەسهر» لیکۆله ر له پرسی ئەنفال و «سهلاح که رکووی» چالاکوان له بواری ئەنفال دا به رپوه برد. سههرتا کاتژمیر 14:30 دوا ی نیوه رو له لاین به رپوه بهری بهرنامه کاک ناسیح قادر ساتیک بی دهنگی بۆ سههره جم شههیدانی کوردستان و به تاییهت شههیدانی ئەو دوو کاره ساته راگه یاندر. پاشان کاک ناسیح به نوینه رایه تیی کۆمپته ی هاوکاری به خیر هانتی گشت لایهکی کرد و سوپاسی ئاماده بوونی ئەم کورپاده ی کرد و کورته یهک له ژپانی ئەو دوو به ریزه ی بۆ به شدار بووان باس کرد.

دوا ی ئەم به شه داوا له به ریز بوی ئەسهر لیکۆله ر له پرسی ئەنفال کرا که باسه که ی پینشکهش بکات، به ریزیان ئاوریکی خیری له کاره سات و چه نایه تهکانی حکومه تی به عسی عیراق له ئاست گهلی کورد و به تاییهت ئەنفال و ژینوسایدی کورد له باشووری کوردستان له سهده ی بیستدا دایه وه و کۆمه لیک به لگه ی جوراو جوری له مه ر ئەم کرده وه درندانه یه ی حکومه تی به عس که دهره ق به گهلی کورد ئەنجامی دا بوون نیشان دان. به ریزی رووداوهکانی ئەنفال له باشووری کوردستان و به تاییهت دهقهری بارزان بۆ گشت لایهک روون کرده وه و باسی له چۆنیه تیی لیکولینه وهکانی

سهردانی سهروکی دهزگای ئاراس، راپۆرتی وهزیری روشنبیری و چهند روژنامه نووسیکی بیانی بۆ بنکه ی دهفتهری سیاسی حدک

کوردستان: پاش نیوهرو ی روژی 28 ی خاکیلهی، «به دران ئەحمهه حهیب» سهروکی دهزگای ئاراس و دوکتور «فازل جاف» راپۆرتی وهزیری روشنبیری و چهند روژنامه نووسیکی بیانی، سهردانی بنکه ی دهفتهری سیاسی حیزبی دیموکراتی کوردستانیان کرد وله لایان ههئیه تیکی «حیزبه» وه به سههرکایه تیی به ریز خالد عزیزی سههرتیری گشتی حیزب پینشوازیان لیکرا.

له سههردانه دۆستانه یه دا سههرنج و بۆچوونی جیاواز له سههر پرسی کورد به گشتی و بارودۆخی ناوچه که و داها تووی ئێران به تاییه تی هاتنه گۆری و سههرتیری گشتی حیزبی دیموکراتی کوردستان له پپوهندیانه دا راو بۆچوون وهه لو یستهکانی حیزبی دیموکراتی خسته روو و به ئاماژه به خیرایی رهوتی ئالوگورهکان جهختی له سههر ئەوه کرده که کورد پپووسته له دهرفتهکان که لک وهربگری و قورسای خوی له هاو کیشهکاندا بباته سههری.

ګورځانی لایکی خه لکی پیژوی سهردهشت به هو

تهقه هیزهګانی ریژیمهوه

ګوردستان: هیزهګانی ګوماری ئیسلامی له ناوچې سهردهشت لایکی دیکه ګوردیان ګوشت.

شهو یه کشه ممه، ۱۵ ی خاکه لیهو پلویک کاسبکاری ناوچې سهردهشت له ناوچې ئالان که وتونه ته که مینی هیزه دژی گه لیه ګانی ګوماری ئیسلامی و تهقیان لی ګراوه. له ئاکامی هو رووداوه دا که له نیزیګ ګوندی بیژوی روی داوه، لایکی کاسبکار به ناوی عوسمان سه عیدی، ګوری همه ده مین، خه لکی بیژوی ده که وپته بهر ده سپریژی هیزه ګانی ګوماری ئیسلامی و له جیدا گیان له دست دها.

هه له و تهقه و لیدانه دا زیانکی مادی زوریش وه بهر کاسبکاران که وتوه و زیاتر له ۱۲ سهر ولاغی کاسبکارانیش به تهقه هیزه ګانی ریژیم

ګورځاون. بهیانیی هو رووداوه، واته بهیانیی روژی یه کشه ممه

ګومه لیک له کاسبکاره ګانی هاوړی عوسمانی جوانه مرګ و خه لکی ناوای بیژوی و ګونده ګانی دهو روبهر ترمی عوسمان هه ل ده ګرن و بهره وه فرمانداری شاری سهردهشت ده که ونه ری.

به شیک له کار به ده ستانی ګوماری ئیسلامی له داموده زکا ئیداری و دهوله تیبه ګانی ریژیم له سهردهشت که له جو له ی خه لکی ئاګادار ده بن، له نیزیګ ماره ګان پشیمان پین ده ګرن تا خه لکی تووره و وه زاله ها توو ئارام و هیور بکه نه وه.

به لام نه ژماریکی زور له لاوان و خه لکی به ههستی ناوچې سهردهشت له نه لاس و ره بت و ګونده ګانی دهو روبهر به مه بهستی ده ربړنی نار هزایه تی به ګوشتنی بی تاوان و

ګومیتی داګوکی له مافی روژنامه نووسان : بارودوخی روژنامه نووسه به ندرکراوه ګانی ئیران له و په ری خراپی دایه

به ندیخانه بګه ریته وه.

« جوتیل سایمون » لپرسراوی هو ریخراوه به ئاماره به دوخی ناله باری روژنامه نووسانی به ندرکراوه له ئیراندا، ئوبالی ساخ و سه لامه تی به ندرکراوه کان ده خاته نه ستوی کار به ده ستانی ګوماری ئیسلامی ئیرانه وه و ده لی خه لکی هه مو جیهان ریژیمی ئیران به لپرسراوی سهره کی له به رامبه ر سلامه تی روژنامه نووساندا ده ناسن. نه وانه هیچ تاوانیکان نه کردوه جګه له نه جامدانی ئه رکی سهرشانیان. به و ته ی سایمون له ئیراندا جګه ګرتنی ژماره یه کی به رچاو له روژنامه نووسان ، بارودوخیشان له ناو به ندیخانه کاندا زور ناله بار و جیتی نیګه رانییه.

په یامی که بوودوه ند

به بونه ی سائرؤژی دامه زرانی ریخراوی داګوکی له مافی مروقی ګوردستان

خاکه لیهو) پین ده نیته شه شه مین سالی چالاکیه وه، له سن سالی رابردوه له خراپترین هه لومه رج و نااسایترین حاله تی نه منیه تیدا که به ریژه به ره که ی له به ندیخانه دا بووه به شیوه ی نااسایی و له

رووی ناچار یه وه داوه. له وه ها بارودوخیکانه که رچی هه ندی له هاوکارانی ریخراوه که ده ستیان له چالاکی هه ل ګرت، به لام ژماره یه که له چالاکان به بیروباوهر و سهره پای فشارو هه ره شه کان مه یادی چالاکیان چول نه کردو مانه وه. هه ر چنده من به دوستانم راسپاردبوو که به له بهر چاو ګرتنی هه لومه رچی ئیستا که تیچووی هه ر چه شنه چالاکیک زور و پر مه ترسیی

سهره رو یانه ی روله کانیان له لایه ن هیزه ګانی ریژیمه وه له بهر دهرکی فرمانداری سهردهشت کول ده بنه وه و داوای ولام و هوکاری ګوشتنی عوسمان ده کن. به لام کاتیک له لایه ن فرمانداری شاره وه هیچ وه لایمیکان پین نادریته وه، به بهرد و دار هیزش ده که نه سهر هو داموده زکایه ی ریژیم و به ئاورتیبه رانی چه ندین ماشین زیانی مادی به رچاو به و ناوه ندی ریژیم ده که یه نن و ئالای ریژیم دیننه خورای و ئاوری تیبه رده دهن.

شایانی باسه که تهقه لیکردنی سهره رو یانه و ګوشتن و بریندار کردنی کاسبکاران له لایه ن هیزه ګانی ګوماری ئیسلامی له ناوچه سنووریبه ګانی ګوردستان روژ نیه که کاره ساتیکی بول خه لکی هو ناوچه یه لی نه که وپته وه، به لام تا ئیستا تا فه یک که سیش له بګورانی روله لانی کرد له لایه ن ده زکای قه زای ګوماری ئیسلامیه وه دادګای نه کراون و سزایان بول دیاری نه کراوه.

جیتی باسه که مانگی ریبه ندانی سالی رابردوش هو ریخراوه یه به بلاو کردنه وی راپورتیکی تیروته سه ل سهر دوخی ناله باری روژنامه نووسان له ئیراندا، هو ولاته تی به ګوره ترین به ندیخانه ی جیهان بول روژنامه نووسان له قه لوم دابوو. به و ته ی هو ریخراوه ، ۱ له سهر ۳ روژنامه نووسانی به ندرکراوی جیهان له ئیراندا.

ریخراوی داګوکی له مافی روژنامه نووسان له و راپورته ۲۰ لاپه ریبه ی خویدا ناوی به شیک له روژنامه نووسانی به ندرکراوی هیناوه که بریتین له : عدنان سه سه نیور ، محمد سدیق که بوودوه ند، موچه با لوتفی، حوسین درخشان، نادر که ریمی ، محمد پوره بولا، نه محمد زید ئابادی، که یوان سه میمی، عیسا سه حرخیز، مه سعود باستانی ، محمد داوهری ، چه واد ماهزاده ، ساسان ئاقایی و شیوا نه زه رهااری.

پیویست به ګوتنه که هو ریخراوه هه مو سه لاهی ۱ چار و له مانگی دیسامیر دا راپورتیکی له سهر بارودوخی روژنامه نووسان له جیهاندا بلاو ده کاته وه.

و نه ګه ر دوستانی من له م کهش وه وا نه منیه تیه دا که ئاسایشی نیه به ناچاری چالاکیه کانیان به تاییه ت له بواری هه الوئیری ریخراوه که دا که م کردو ته وه یا رایان ګرتوه بیکومان هو ه بریاریکی ناخوش بووه که له هه مان کاتدا له بهر ناچاری و له بهر نه بوونی هه لومه رجیکی له بارو نه بوونی لاینکه میکی نه منیه ت ئاسایش داویانه.

به لام بریاریکی وه ها یا که م کردنه وه کاتیی چالاکی هه ندی له به شه ګانی هو ریخراوه به مانای راکرتنی چالاکیه سهره کیه کان نابی. ریخراوی مافی مروقی ګوردستان له هه ر هه لومه رجیدا دریزه به چالاکیی خوی دهاو هیچ کات بریاری راوه ستانی چالاکی ناداو هو هوش هه ر ګیرز روو نادا.

له کوتاییدا وپرای ئاواتی ئازادی هاوکارانم له له زیندان و ئازادیی زیندانیانی سیاسی و ویژدانی و له ئازادی بیبش کراوانی بی تاوان و هه روه ها هیوای ئازادی، خولقانی نه منیه ت و ره خسانی چالاکیی ئازادانه ی داګوکی کاران و لایه ن ګرانی مافی مروقی و هه مو چالاکانی مه دنی و سیاسی. سالرؤژی دامه زرانی ریخراوی داګوکی له مافی مروقی ګوردستان له هه مو نه دمان، هاوکاران و تیګوشه رانی مافی مروقی پیروزیایی ده کم.

(تاران زیندانی ئیوین ۱۸ ی خاکه لیهو ی ۱۳۸۹)

دریژه ی:

په یامی

ناوه ندی راګه یانندی حیزبی دیموکراتی ګوردستان

(به بونه ی روژی روژنامه نووسی ګوردیه وه)

دهرچوونی یه که م روژنامه ی ګوردی به واتای ده ست پیکردنی قونای نووسینی ګوردی به په خشانه وتار. توماری رووداوه کان له سهر کاغه زه. له سهرده مده دا، له و هه لومه رجیک دا که ګورد له ګه ماروی شو قینیزم و دوژمنانی دایه روژنامه نووسی به زمانی ګوردی به واتای تومارو ته سبیتی زمانی ګوردی و ده ست به ری مانه وه ی نه م زمانه له به رامبه ر ته وژی سهرینه وه ی زمان و فره ګی ګوردی دا.

کاریک که به درخانیه کان ده ستیان پین کرد، نه ګه ر به ئازادی له ګوردستان دا ئیمکانی ګه شه پیدان و به ره و پشیردنی نه بوو، دواتر بوو به ئامرازیکی زور ګرنګ و ده توانین بلین ګرنګترین ئامرازی که یانندی بیروباو ده نگی بزوتنه ی مافخوازه ی ګورد له هه مو پارچه ګانی ګوردستان به خه لکی ګوردستان و دنای ده ره وه. له پاش دهرچوونی یه که م روژنامه ی ګوردی له هه ر جیهه ک رایه ریپنیک یان بزوتنه وه یه کی نه ته وایه تی هه لګیرسابی، به لاینکه مه وه روژنامه یه ک یان بلاو کراوه یه کی ګوردیش له دایک بووه. ګرنگی نه م کاره بول ګورد به راده یه ک بووه که له دژوارترین کاته کان و به که مترین ئیمکانات، ته نانه ت له نیو نه شه که وته کاندا دریژه ی پین داوه. بویه نه ته وه ی ګورد به ګشتی و بزوتنه وه نه ته وایه تیبه ګانی ګورد به تاییه تی قهر زداری به درخانیه کان و یه که م روژنامه ی ګوردین.

نوسه ران، روژنامه نووسان و رووناکیرانی ئازادیخوازی ګورد! روژنامه نووسی ګوردی له دهرچوونی یه که م ژماره یه وه تا ئیستا ریګایه کی سه خت و ئاسته می بریوه. روژنامه نووسی ګوردی له ئاواره یی و دووره ولاتی، له نه شه که وت و بن بهرد و له ژیر بومباران و هیزشی دوژمنانی ګوردا ریګای خوی دریژه پین داوه. هه رچند جار ریګایه کی زوری له پیش دا ماوه که بتوانی کارو نه رکی روژانه و پیشه یی خوی به جی بګه ی نی، به لام به خوشییه وه له ئاکامی خه بات و تیګوشانی ګورد دا هه مرؤ له باشووری ګوردستان روژنامه نووسی ګوردی به شیوه یه کی بی وینه که له میژووی ګورد دا نه دپتراوه، له بهرو دایه. به سهدان روژنامه و بلاو کراوه ی روژانه، هه وتوانه و مانګانه چاپ و بلاو ده بنه وه و ئازادانه نه رکی روژنامه نووسی خویان به ریوه ده بن. له ئاکامی خه بات و تیګوشانی بزوتنه وی ګوردو پاشه کشه ی دهوله تانی زال به سهر روژه لات و باکووری ګوردستان دا هیندیک ده رته تانی فره ګی بول ګورد ره خساوه چند بلاو کراوه یه کی ګوردی له چوارچویه کی به رته سکی بیره باوهر دهر بپین دا به تاییه تی له بواری نه ده یی و فره ګی دا دهرده چن که نیمه به دیارده یه کی موسبه ت و به ده سه که وتیک بول نه ته وه ی ګوردیان ده زانین.

له روژه لاتی ګوردستان دا سهره پای هو وه ی هیندیک ده رفه ت بول روژنامه نووسی ګوردی ره خساوه به لام له رووی ئازادیی دهر بپین و ئیمکانی په ریپیدان بوم یواره، روژنامه ی ګوردی و روژنامه نووسانی ګورد له هه لومه رجیکی زور دژوار دا ده ژین. جګه له وه ی له باری مالییه وه ده ست ګورتن، روژنامه نووسان مه ترسیی ګیران و ته نانه ت مه ترسیی گیانیان له لایه ن ریژیمی ګوماری ئیسلامیه وه له سه ره. ګرنگی کاری روژنامه نووسی له روژه لاتی ګوردستان له وه دایه که قه ده ګ کرانی خویندن و نووسین به زمانی زګماکی له لایه ن ریژیمه وه، بول به شیک له روله کانی ګورد قه ره بوو ده کاته وه. به لام له ګه ل دوو ګوسپی سهره کی واته: سهرکوتی دهوله تی و که میی ئیمکاناتی مالی به ره و رووی. چند روژنامه یه که بلاو کراوه یه کی ګوردی که پیشتر توانیبویان ئیزی دهرکردنیان بول وه برګرن، به شی زوریان داخران، ژماره یه کی به رچاو له روژنامه نووسانی ګورد له بارودوخیکی خراپ دا له زیندان دان و هیندیک له وان مه ترسیی گیانیان له سه ره. چالاک ترین و ئازادترین به شی روژنامه نووسی روژه لاتی ګوردستان هو به شه یه که له دووره ولاتی یان له لایه ن هیزو ریخراوه سیاسیبه ګانی ګورده وه دهرده چن. بیکومان تا نه وکاته ی ګورد له روژه لاتی ګوردستان دا بؤخوی چاره نووسی خوی دیاری ده کار روژنامه نووسی به مانای واقعیی خوی ناتوانی جیکر بی.

هو ګرانی پیشکه وتنی روژنامه نووسی ګوردی ! له سهرده می نه مرؤدا روژنامه نووسی به هو ی پیشکه وتنی تیکنیک و سه نه عتی راګه یانندن پیشکه وتنیکی خیراو زور سهرسوره یته ر به خوییه ده بیینی. نه مرؤ روژنامه ی هلیکترونی له سهر سایته ئیئیرتیته یه کان یه کجار زور باوو به ریلاوه. نه مرؤ روژنامه نووسی سنووری مه کانه زهمانی بریوه، له ماوه یه کی کورت له هه مو شوینکی نه م جیهانه دا روژنامه به هو ی ئیئیرتیته وه ده کاته ده ستی خویته ر. به خوشییه وه نه مه ش ده رفه تیکی زیرینی دیکه یه بول روژنامه نووسی ګوردی. هه ولی دوژمنانی ئازادیی بیروبا دهر بپین به تاییه تی ګوماری ئیسلامی بول ګوسپ و ته ګه ره خسته سهر ریګای نه م شیوه له روژنامه نووسیبه به هو ی پیشکه وتنی خیرای نه م یواره هه ولیکی نه زوکه. تیکنیکی راګه یانندن به راده یه ک پیش که وتوه که هیچ ریژیمیکی سانسورچی و دژی دیموکراسی ناتوانی پیشی پین بګری. نه مرؤ به سهدان سایتی ګوردی ئیمکانی ده ست پیژاګه یشتنیان له هه مو شوینکی نه م جیهانه دا هیه یه. نه مه بول نه ته وه یه کی بی ماف و بی به شکاروی وه ک ګورد جیکای خوشحالییه وه بویه ده بی به قازانجی خوی که لکی پیویستی لی وه برګری.

حیزبی دیموکراتی ګوردستان که هه ر له سهرده می ګوماری ګوردستانه وه تا نه مرؤ ده ورپکی دیارو به رچاوی له ره وتی روژنامه نووسی ګوردی دا هه بووه، نه مه ګه وه یادو بیره وه ری دهرچوونی یه که م روژنامه ی ګوردی به رز راده ګری. له م یاده پیروژده دا ناوه ندی راګه یانندی حیزبی دیموکراتی ګوردستان سلاو ده نیری بول گیانی میقداد میده ت به درخان و بنه ماله ی به درخانیه کان، سلاو ده نیری بول گیانی هو روژنامه نووس و نووسه رانه ی له و پیناوه دا شه هید بوون یان گیانیان به خشیوه. ناوه ندی راګه یانندی حیزبی دیموکراتی ګوردستان به چاوه ریژه نه مه ګه وه ده روانیته سهر بازانی بواری روژنامه نووسی ګوردی و ریژ له خه بات و فیداکاریان دهر ګری، به تاییه تی ریژ له خه بات و فیداکاریی هو رووناکیرو نووسه رو روژنامه نووسانه ی ګورد له روژه لاتی ګوردستان دهر ګری که سهره پای مملاتی له ګه ل ریژیمیکی سانسورچی و دژی ئازادیی به یانی وه ک ګوماری ئیسلامی، سهره پای مه ترسیی کاره کیان، هه روا دریژه به نه رکی روژنامه نووسی خویان ده دهن و خزمه ت به وشو زمانی نه ته وه ی خویان ده کن. هه ر سهره برز و له پیشکه وتن دابی کاروانی روژنامه نووسی ګوردی

ناوه ندی راګه یانندی حیزبی دیموکراتی ګوردستان ۲۲ ی ئاوریلی ۲۰۱۰ (۲ ی بلنه مه ری ۱۳۸۹)

دهجوتنهوه؟

خالیڤ عهزیزی: یه کهم: مادام حیزب وهسیله یه که بۆ جیبه جی کردنی پرۆژه کانی سیاسی و ئیداری کومه لگه ءه جمعه کی زۆر و بهرچاو کاری تیدا ده کهن ده بی تی بکوشین ئه و ئامرازه به کادرو پیتشمه رگه و ئه نامه کانی به عه قلیهت و تیگه پیتشتیک په روه رده بکرتین بۆ ئه وهی سه رچاوه یه کی جیگه ی متمانه بن، بۆ ئیداره و دروست کردنی کومه لگای فره چه شنی کوردستانی ئیران له ئیستادا هاتوو دا. کیشه و ناکوکی نیوخوی حیزبی دیموکرات شتیکی تازه نیه و به داخه وه میژوویه کی دوورو دریزی هه یه. حه ق وانیه له سه ر کیشه ی حیزبی، دوژمنایه تی بکه یته نیوان ئه و خه باتکارانه ی که به ده یان سال پیکه وه هاوسه نگه رو هاو حیزب بوون و خه لک و کومه لگا چا وروانی کاری گه و ره تر یان لئ ده کا.

دوه وه م: بهرژه وهندی کورد له کوردستانی ئیران له ولاتیکی پر کیشه ی وه ک ئیران که به ره وروی زۆر سیناریوی ناروونه له ئیمه ده خوازێ که له خانه ی کیشه کانی حیزبی دا گیر نه که یه و بیر له دا هاتوو بکه ی نه وه، بۆ ئیمه بهرژه وهندی نه ته وه ییمان گرینگتره و له سه ره وه ی بهرژه وهندی حیزبیه. سینه م: لیک نزیکی و نه وه هاوکاری و ته نانهت یه کگرتنه وه ی حیزبی دیموکراتی کوردستان و حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران ریگا خوشکهری دروست بوونی که شو هه وایه کی گونچاوه بۆ پرۆژه ی گه و ره تر ی لیک نزیکی بوونه وه ی هه موو حیزبه کانی کوردستانی ئیران.

چواره م: ئیمه وه ک حیزبی دیموکراتی کوردستان له هه موو بواره کانی کار واته ریکخستن، ته بلیغات، دیپلوماسی و حزور له ژوره وه و له ده ره وه به گویره ی توانایی خۆمان زۆر چالاکین. ئه گه ر له لایه کی دیکه ی دیموکرات چالاکترو بهرچاوتر نه بین، که مترن. که وایه نه ک له بهر بی توانایی و بی دا هاتووی، به لکو له بهر هه سنکردن به بهرپرسایه تیه که پیشوازی له نزیکی و نه وه ده که یه.

کوردستان: وه ک دوایین پرسیار، رینۆتی ئیوه وه ک سکریتیری گشتیی حیزبی دیموکرات بۆ دروست کردنی زه مینه ی پینوه ندی باش و سالم له نیوان هه ر دوو حیزبه که دا چیه؟

خالیڤ عهزیزی: له تبوونی دیموکرات جیاواز له وهی کام به ش زۆرتر یان که متر تاوانبار، چاک یان خهراپ بوته «امری واقع» و حاشا هه لئه گره. ریگه چاره ی ئه و کیشه یه ئه وه یه که له خانه ی رق و کینه و توله ئه ستاندنه وه و حوکم و بریاری یه ک لایه نه دا گیر نه که یه و یه کتر به و جۆره ی که هه یه وهر بگرتین و قه بوول بکه ن. باشترین قازی له سیاسهت و کیشه و ره قابه تی حیزبی دا سه ندوقه کانی ده نگدانه، ئیستا که خه لک به داخه و ناتوانن له ریگه ی سه ندوقه کانی ده نگدانه وه قه زاوهت له سه ر هه ر دوو حیزبی دیموکرات بکه ن، ئه وه ئه رکی ئه نامانی هه ر دوو حیزبه که کیشه کان بخه نه بازنه ی مه نتق و عه قلا نیهت و شه هامت و راشکاو ییان هه بی که له سیناریوی کیشه ی کون دا نه میننه وه و برینه کان نه کولیننه وه و به ئه زمون وهر گرتن له کیشه و مللانیه ی کان و میژووی دیموکرات، بنه مای فره نه تگیکی سه رده م یانه بۆ چاره سه ری کیشه کان دابه زرینن.

سکریتیری گشتیی حیزبی دیموکراتی کوردستان: ئه گه ر بمانه وێ له ئیراندا پیگه یه ک بۆ کورد دروست بکه یه ن، ده بی ناوما لی خۆمان ریگ بخه یه ن

دیمانه: کوردستان

کوردستان بگه رینه وه نیو حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران، ولای ئیوه له م پینوه ندیه دا چییه؟
خالیڤ عهزیزی: له له تبوونی حیزبی دیموکراتا هه یج که س له هه یج لایه کی دیموکرات بۆ هه یج شوپینیک نه رۆپیتشه و بگه رینه وه. ئه نامان و کادره کان و پیتشمه رگه کانی هه ر دوو حیزبی دیموکرات له نیوخوی ولات و ده ره وه ی ولات که مه یه کان هه موویان له شوپین و جیگه ی خۆیان ته نانهت له «که مه یی نازادی» که که مه یی هاو به شی هه ر دوو حیزبه که یه و ئه نامان و کادره کانی حیزب و ته نانهت ریبه رایه تپیش دیواره دیواره ده رگا به ده ژین.

هه ر دوولای دیموکرات له سه ر جیگه ی خۆیان هه یج لایه ک نابیی به لایه که یتر بلئ بگه رینه وه، مادام حیزبی دیموکراتی کوردستان و حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران ده سه لاتیان به سه ر گوندیکی کوردستان دا نیه حه ق وانیه له ده شتی کویه و دوور له ولات ئیمه باسی ناو گورینه هاتنه وه و شتی له و با به تانه بکه یه ن، ئه و جۆره شه رته مه رجانه زۆرتر له مه زنیخوازی و خۆ به زل زانین سه رچاوه ده گرن، نه ک مه نتق «واقعیات» ی کومه لگای کوردستانه پیتاویستی سه رده م.

کوردستان: ماوه یه که که مه یینک بۆ لیک نزیکی بوونه وه ی هه ر دوو حیزبی دیموکرات دروست بووه. ئه م که مه یینه داوا ده کا که ریبه ریی هه ر دوو حیزبه کی پیکه وه دا بنیش و کیشه کان چاره سه ر بکه ن. نه زه ری ئیوه سه بارهت به م که مه یینه چییه؟

خالیڤ عهزیزی: پیتشه کی من هه رچه شه نه هه ول و تیکو شانیکی له پیتا و دیالوگ و لیک نزیکی و نه وه ی هه ر دوو حیزبی دیموکرات به کاریکی باش و نیشتمانپه ره و رانه ده زانم. هیوادارم که به ریبه رانه ئه م که مه یینه له ژیر روونا کایی بی لایه نی حیزبی، به لایه نگریی له یه کگرتوخوازی و بهرژه وهندی نه ته وه یی دریزه به کاری خۆیان بدن. له لایه کی دیکه وه ئه نامانی که مه یین خۆیان له تیکو شه رانی دیموکراتن که پی یان خۆشه هه ر دوو حیزبی دیموکرات یه ک بگریته وه و ئه وش دیسان هه ولیکی پیروژه. ئیمه به چاوی ریزو ئیحترام سه یری بیرواری گشتیی خه لکی کوردستان بۆ لیک نزیکی بوونه وه روونه که له هه ست به مه سئولیه تی کردنی ئیمه وه سه رچاوه ده گری ئه وه ش بریتیه له ئه نامده یی ئیمه بۆ دانیشتنه گفتوگو له گه ل هاو رییانی پیتشوومان بۆ چاره سه ری گرتنه کان.

کوردستان: بۆچی ئیوه هینده له سه ر هاوکاری و لیک نزیکی بوونه وه پیتا ده گرن، له حالیکه لایه نی دیکه به بیانوی جوارو جۆر به پینچه وانیه هه لئوست و روانگه کانی ئیوه

دوه وه م، لایه ک ناوی حیزبی دیموکراتی کوردستانه و لایه که ی دیکه، حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران. ئه و دوو ناوه به کوردی و ئینگلیسی و کورتکراوه که ی و به ته وای لیک جیاوازن، له هه یج شوپینیک ئه و جیهانه، نه له کوردستان، نه له ئوروپا و نه له ئەمریکا و نه له عیلا قات و پینوه ندیه کانی خۆمان دا له گه ل حیزبه کانی ئیران و کوردستانی ناوی حیزبی دیموکراتی کوردستان و حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران هه یج گرو گرتنکی بۆ هه یج لایه ک دروست نه کردوه.

سینه م: لایه نه کان و حیزبه کان

و دۆستانی حیزبی دیموکراتی پیش له تبوون ئیستا به خۆشیه وه دۆستی هه ر دوو کلامان. هه یج که س و لایه نه ک له وانه له لایه ک به ئیمه یان نه گوتوه که ناوه که تان گرفت و مه سه له یه، له لایه کی دیکه شه و هه یج که س و لایه نیک گرینگی به مه رجه که ی ئه وان سه بارهت به ناو گورین نه داوه.

چواره م: هه ر به و جۆره ی که کونگره ی چاره ده ی ئه وان پیزه وه پرۆگرامی ئه وانی به ناوی خۆیان په سه ند کردوه، کونگره ی چاره ده ی ئیمه ش به تیکرای ده نگ پیزه وه پرۆگرام و ناوی ئیمه ی په سه ند کردوه. مادام ئیمه حه ق به خۆمان ناده یین داوا له وان بکه یین ناوی حیزبه که ی خۆیان بگورن حه ق وانیه ئه وانیش مه رج بۆ گورینی ناوی حیزبی ئیمه دا بنین. ناوه پیتاسه ی هه ر حیزبیک پیه وهندی به ئه نام و کونگره ی ئه و حیزبه هیه، نه ک خه لکی تر.

پینچه م: ئه و مه رجه ی ئه وان بۆ ناوگورین، له راستیدا بیانویه که بۆ خۆ دزینه وه له کردنه وه ی ده رگای دیالوگ و گفتوگو بۆ لیک نزیکی و نه وه هاوکاری. ئه م بیانویه له لایه ک بۆته ناسته نگ بۆ هاوکاری حیزبه کان له گه ل یه کتره له لایه کی دیکه وه له خۆرا سه ر ئیشه یه کی گه و ریه یان بۆ خۆیان دروست کردوه.

کوردستان: ریبه رانی لایه که ی دیکه ی دیموکرات باسی ئه وه ده که ن که ئیوه واته حیزبی دیموکراتی

پرۆژه یه چییه؟ چونکه زۆر که س پیتان وایه پینوه ندی هه ر دوو حیزبی دیموکرات ناسته تگیکی سه ره کییه له به رده م ئه م ئه رکه دا؟

خالیڤ عهزیزی: به یی چه نده چۆنی په یوه ندی و عیلا قاتی هه ر دوو حیزبی دیموکرات گرفتگی سه ره کی له به رده م هاوکاری هیزه کانه. ئیمه وه ک حیزبی دیموکراتی کوردستان هه یج کیشه مان له گه ل هاو رییانی پیتشوومان له حیزبه که ی دیکه نییه. به داوی له تبوونی حیزبی دیموکرات و کونگره ی چاره ده و راما ن گه یانده که ئیمه ئامده یین له پیتاوی لیک نزیکی و نه وه ی لیک گه یشتن بی قه یدو شه رت له گه ل هاو رییانی

سروشتی ده سه لاتی دا هاتوو، ئه گه ر قه رار بی ئه و ریژیمه بروخی و نه مین، له و حاله ته دا پرسیار ئه وه یه چۆن ده رووخی و کئ ده ی رووخی و ئیمه ی کورد، به چ پرۆژه و میکانیزمی که وه له و سیناریویه دا ده بین؟ ئه گه ر واچا وه روان ده کری که ئالوگوری به سه ر دا بی، دیسان چۆن ده بی و ئیمه ی کورد له کوئی ئه م گوره پانه قه رار ده گری ن؟

دوه وه م: له بهر ئه وه ی ئایه ندی ئیران به نیسه ت مه سه له ی کورد زۆر ناروونه و کوردیش خوی زۆر بلاوه یه کگرتوونین، سه یرنیه ئه گه ر ئالوگورو شیوانی ئیران به جۆریک بی که هه ر لایه ک به ته بیعه تی ده سه لات و توانایی خوی مه یانداری بکا، له و حاله ته دا به ربلاوی هیزه کوردیه یه کان، بیته هوی ئه وه که ئیمه نه توانین له مه جال و ده رفه ته کان که لک وهر گری ن.

بۆ ئه وه ی کورد بتوانی له سیناریو ئیحتیما لیه یه کانه ئه و ده ور و ده نگه ی هه بی، ده بی نیوما لی خوی ریگ بخا و کومه لیک گرو گرتی نیوخوی چاره سه ر بکا، بۆ ئه و مه به سه ته ش ده بی جۆریک له هاوکاری و لیکالییون بکه ویته نیو حیزبه کان و به میکانیزمیکی هاو به ش و عه مه لی ئاسانکاری پیویست بۆ روبه رو بوونه وه ی ئه و ئیحتیما لاته بکری.

کوردستان: با بینه سه ر ته وه ریکی دیکه. ئیوه به داوی کونگره ی چاره ده، به رده م باسی هاوکاری نیوان حیزبه کوردیه یه کان ده که ن و ته نانهت باسی لیک نزیکی بوونه وه یه کگرتنه وه ی هه ر دوو حیزبی دیموکرات ده که ن ئه م خۆینده وه یه له چییه وه دئ؟

خالیڤ عهزیزی: له ژیر روونا کایی ولای پرسیار پیتشو بۆ جاریکی تر تا نکید ده که یه وه که ئالقه ی هه ره لاوازی کزی جوولانه وه ی کورد به دریزای میژوو، نه بوونی یه کگرتووی ریزه کانی خه باتی ئه و میله ته بووه. ئه گه ر بمانه وێ له ئیرانی فره نه ته وه به کومه لیک «پییجیگی» ی سیاسی ئه و ولاته وه، جیگه ی پیکه یه کی گونچا به متمانیه کی نیسی بۆ کورد دروست بکه یین ده بی له پیتشا کومه لیک کیشه و گرفت ناکوکی نیوخوی چاره سه ر بکه یین. بۆیه ده بی لیک نزیکی و نه وه هاوکاری، وه ک ئه رکه پیویستییه کی حاشا هه لئه گر چاوی بکه یین. بۆ ئه و مه به سه ته ش ده بی شه هامت و راشکاو ییمان هه بی. ئه گه ر بمانه وێ سینه رو تارمایی ئیشعابه له ت بوونه کان بسری نه وه و به و جۆره زه مینه ی ریگا چاره بۆ دا هاتوو دروست بکه یین ده بی له ئیستا وه بیر له دا هاتوو بکه ینه وه به حه وه سه له و تیبینییه وه ناسته نگه کان له سه ر ریگا هه لبگری ن.

کوردستان: باشه به له برچا وگرتنی ئه و واقعیه تانه ی که جه نابتان ئامازه تان پیتا وایه کوپیی سه ره کیی به رده م ئه و پرۆسه و

سروشتی ده سه لاتی دا هاتوو، ئه گه ر قه رار بی ئه و ریژیمه بروخی و نه مین، له و حاله ته دا پرسیار ئه وه یه چۆن ده رووخی و کئ ده ی رووخی و ئیمه ی کورد، به چ پرۆژه و میکانیزمی که وه له و سیناریویه دا ده بین؟ ئه گه ر واچا وه روان ده کری که ئالوگوری به سه ر دا بی، دیسان چۆن ده بی و ئیمه ی کورد له کوئی ئه م گوره پانه قه رار ده گری ن؟

دوه وه م: له بهر ئه وه ی ئایه ندی ئیران به نیسه ت مه سه له ی کورد زۆر ناروونه و کوردیش خوی زۆر بلاوه یه کگرتوونین، سه یرنیه ئه گه ر ئالوگورو شیوانی ئیران به جۆریک بی که هه ر لایه ک به ته بیعه تی ده سه لات و توانایی خوی مه یانداری بکا، له و حاله ته دا به ربلاوی هیزه کوردیه یه کان، بیته هوی ئه وه که ئیمه نه توانین له مه جال و ده رفه ته کان که لک وهر گری ن.

بۆ ئه وه ی کورد بتوانی له سیناریو ئیحتیما لیه یه کانه ئه و ده ور و ده نگه ی هه بی، ده بی نیوما لی خوی ریگ بخا و کومه لیک گرو گرتی نیوخوی چاره سه ر بکا، بۆ ئه و مه به سه ته ش ده بی جۆریک له هاوکاری و لیکالییون بکه ویته نیو حیزبه کان و به میکانیزمیکی هاو به ش و عه مه لی ئاسانکاری پیویست بۆ روبه رو بوونه وه ی ئه و ئیحتیما لاته بکری.

کوردستان: باشه له م نیوانه دا بزووتنه وه ی ناره زایه تی خه لکی ئیران چۆن هه لئه ده سنگی ن؟

خالیڤ عهزیزی: جوولانه وه ی ئیستای کومه لانی خه لکی ئیران دریزه ی ناره زایه تی چه ندین سه له ی خه لکی وه زاله ها تووی ئیرانه.

ئه و بزووتنه وه یه ره نگه تووشی هه وازه نشیو بی و ته نانهت ریژیم بۆ ماوه یه ک مه جالی خۆنواندی پی نه داو مه یاندارییه کی به ره ته سگ بکاته وه. به لام له ناو ناچی و به ته وای بی ده نگ نابیی و تیک ناشکی. ئیمه ده بی تی بکوشین و یاری به شدار ی له و بزووتنه وه یه به میزی بکه یین و بیرو بوچوون و لیکدانه وه ی خۆمان به حه وه سه له وه بخه یه ناو ئه ده بیات و شپوا و ویسه تکانی ئه و جوولانه وه یه. کورد له کوردستانی ئیران ده بی تی بکوشی به گویره ی توانا و ئه زموونی خوی له شکل گیری عه قلیه تی ریبه ریی ئه و بزووتنه وه ی دا ده وری هه بی. ته نیا ئانتر ناتویک که ئیستا به رانه بر به جمهووری ئیسلامی جیکه و تووه ئه و بزووتنه وه یه یه که به ره نگی سه وز خوی ناساندوه. دیاره ته عامولی ریبه رانی ئه و بزووتنه وه یه ره نگه به دل و مه یلی ئیمه نه بی، به لام ئه وه نابیی بو مانایه بی که ئیمه دووره په ریز بین. به شدار ی و پیتشوانیی ئیمه مه جال و ده رفه ت بۆ ته سسیر گوزاری دروست ده کا.

کوردستان: ئامازه تان به مه جال و ده رفه ته کان کرد. مه جال و ده رفه ته کانی کوردستانی ئیران له نیو بزووتنه وه ی سه وز دا چۆن ده بیینی؟

خالیڤ عهزیزی: ئیستا ده اتووی کوردستان له و سیناریویه دا په یوه ندیی به دوو فاکتوره وه هیه. یه که م: ته بیعه ته چه ندو چۆنی ئالوگوری ده سه لات له تاران و

گرفته کانی بهردهم راگه یاندنی کوردی

به بۆنه یادی 112 ساله ی روژنامه نویسی کوردی

مادیح ئەحمەدی

و ئاراسته ی کار کردنی ئەم جۆره میدیاگه له، گوتاریکی شۆرگێژانه بووه ههراکام کاریان بۆ بیر و رییازیکی تایبەت کردوه. ئەقلیه تیک ئەم میدیا و راگه یاندانه ی بهرینوه بردووه که روژانه له گه ل شار تیکه ل نه بووه و له بازنه یه کی دیاریکراوا بووه. ههروه ها پێوه ری کارکردن پرۆفیشنال بوون و میتۆدیک نه بووه، به لکوو ته نیا پێوه ر کار کردن له و چوارچێوه یه دا بووه که حیزب ویستوویه تی و له سهروه بریاری له سه ر دراوه. هاوکات له گه ل ئەم قوناغه به هوی ئەو بارودۆخه ی که له کوردستان دا زال بووه، روژنامه نووسان و رووناکیبیرانی کورد له شاره کانی کوردستان ئەو دهره تانه یان نه بووه که به سیمایه کی مه ده نیا نه وه و به پێوه ی کردن له کومه لیک پێوه ری زانستی کاری راگه یاندن به کوردی بکن. له ئاکامی ئەم بارودۆخه دا گوتاری راگه یاندنی شاخ زال بووه خۆی سه پاندوه و له بهرانه ردا گوتاریکی دیکه نه بووه که گه شه بکا و دواتر ببن به بنه ما. بۆ نمونه له باشووری کوردستان، پاش کۆتایی هاتنی قوناغی شاخ و زرگاری ئەم پارچه یه له ولات، گوتار و میتۆدی راگه یاندنی حیزبی دبیته بنه ما و له سه ر ئەو بنه مایه راگه یاندنی کوردی په ره ده ستینی. واته له م قوناغه دا به جۆریک راگه یاندنی شاخ ده گوازێته وه بۆ شار. ئالوگۆریکی که لێرده ا دێته گۆرێ، ئەوه یه که تاراده یه کی ئەو حاله ته دروشماوییه ی شاخ که مرهنگ ده بیته وه و له رووی چه ندایه تیه وه ده زگا کانی راگه یاندن گه شه یه کی به ربلاو ده کن. کێشه که لێرده ایه که ده با راگه یاندنی کوردی له م قوناغه دا

هاتوونه ته مه یانه وه و کاری روژنامه گه رییان کردوه که یا سیاسه توان، یا شاعیر و رۆماننوس، یا بازرگان و... بوون. ئەگه رچی نابێ رۆلی ئەم که سانه له بهر چاوه نگرین، به لام به داخوه ئەمه بۆته هۆی سه ره له دانی ناپسپۆریه تی له راگه یاندنی کوردی دا. هۆکاری ئەم ناپسپۆریه تیه شه به شیکی ده گه رپه وه و بۆ ئەو رابردوو و

کۆده کاته وه و بلاوکراوه یه کی ده ک. هیچ ناوه ندیکی وه هاش نییه که پێناسه یه کی له م بواره به پتی تایبه ته ندییه کانی کومه لگای کوردی بخاته روو بۆ ئەوه ی په یه وه ی بکری. له وه ها حاله تیک دا که به پتی بهرژه وه ندی چاوه نگرین، ده بیین که به سدان مالپه ری ئینتیرنیی ته ده کریه وه، به ده یان روژنامه و بلاوکراوه ده ر ده کریه که به

بکه یته وه و بیانناسی. (1) خۆینده واری میدیای یارمه تیده ره بۆ ئەوه ی له سۆنگه ی تیگه یشتنیکی راسته قینه وه که لک له ئامرازه میدیاییه کان وه ربگری و به کاریان به یینی. ئەگه ر له ژیر تیشکی ئەم خۆینده وه یه دا چاوه نگرین، ده بیین که به هۆی تیگه یشتن له میدیا و ئەرک و قازانجه کانی، ئیستا

راگه یاندن له خه باتی سیاسی، کومه لات، که لتووری هه ر نه ته وه و ولاتیکی دا ده وریکی بهرچاوی هه بووه وهک ره هه ندیک له خه بات چاوی لیکراوه له لایه ن زۆربه ی ولاتانه وه بایه خی تایبه تی پیدراوه به رده وام گه شه ی ستانده. ولاتانی پێشکه وتوو بۆ ئەم مه به سه ته له دوو رووه وه توانیویه که لک له میدیا وه ربگری:

1. ره هه ندی ناوخۆیی: ئەو ده سه لات و لایه نانه ی که له رووی ناوخۆییه وه توانیویه که لک له میدیا وه ربگری، به و مه به سه ته بووه که رای گشتی له گه ل سیاسه ت و پلانه کانی خۆیان ریک بخه ن و بهرانه ر به کومه لگای جیهانی به کاری ببن. ئەمه به مانایه نییه که به شیوه یه کی ئامرازێ که لکیان له ماسمیدیا وه رگری، به لکوو به و مانایه یه که توانیوه به پتی ستراتیژی و ئامانجه نه ته وه ییه کانی ولاته کانیان له کهنالی میدیا وه ئاستی وشیری خه لک له هه موو روویه که وه به رز بکه نه وه و توانییه کان که نالیزه بکن و کومه لیک زیندوویان پیک هیناوه.

2. ره هه ندی ده ره کی: له رووی ده ره کییه وه ئەو ولات و لایه نانه ی که له ریکه ی میدیا وه دیپلوماسیان کردوه به رده وام هه ولیاندوه که له ئاستی جیهانیدا به ره و به تایبه ته ندییه سیاسی، ئابووری، کولتوری و کومه لایه تیه کانی خۆیان به دن و له و کانه وه شوین پتی خۆیان له نیو خه لکی ولاتانی جیهان دا بکه نه وه و هێژمۆنی خۆیان زال بکن و له دیپلوماسیدا به کاری ببن. واته له م سۆنگه یه وه ئامانجه ستراتیژی و نه ته وه ییه کانی خۆیان بردۆته پیش و به ئامازه به رۆلی میدیا، ئەرک و بهرپرسیایه تیی نێردراوه فه رمییه کان و دیپلومه تیکانیان که م کردۆته وه.

ئەگه ر له سه ر ئەم بنه مایه تیشک بخه یه سه ر راگه یاندن و میدیای کوردی به و ئاکامه ده گه یه که کورد هێشتا پاش تیپه ری 112 سال به سه ر ده رچوونی یه که م روژنامه ی کوردی دا، ته نانه ت له بواری بلاوکراوه ی چاپییه وه له ئاستی جیهاندا نه یوانیوه خۆی ده ربخا و قسه ی بۆ وتن هه بی و له ئاستی نیوخوا ی کوردستانیشدا زیاتر له چوارچێوه ی بۆچوونی حیزبی و ریکخواه ییدا ماوه ته وه و نه یوانیوه له سه ر بنه مایه کی دیموکراتیک کار بکاته سه ر رای گشتیی کومه لگای کوردی تا چ بگات به میدیای وینه یی و ئیلیکترۆنی.

لێرده رهنگه پرسیار ئەوه بی که هۆکاری ئەم مه سه له یه ده گه رپه وه بۆ چی؟ له م باره وه بیگو مان چه ند هۆکاریکی سه ره کی کاریگه رن. ئەم هۆکارانه هه راکم له گه ل یه کدی پێوه ندییان هه یه و کاریگه ر بوون له سه ر خۆلقاندنی یه کدی. هۆکاره کان به م شیوه ی خواره وه یه:

یه که م: خۆینده واری میدیای خۆینده واری (Media Literacy) میدیای شیوه یه کی گشتی واته: تیگه یشتنیکی پشت به ستوو به لپه اتوویی که به ی پێیه ده توانی جۆره کانی میدیا و جۆره کانی به ره مه ی ئەم میدیایانه لیک جیا

بکا. بۆیه له کاری راگه یاندن و روژنامه گه ریی کوردیدا ئەو پرده نسیبانه ی که پێویسته ره چاوه بکریه، پشتگۆی خراون. قه ت نه هاتوین له رووی سۆسپۆلۆژی و سایکۆلۆژییه وه خۆینده وه بۆ کومه لگا بکه یه و به یه یه کاری راگه یاندن بکه یه و ئاراسته به رای گشتی خه لک بده یه. له م حاله ته دا هاوسه نگیی نیوان میدیا و ده سه لات و میدیا و کومه لگا تیک چووه. واته جۆریک بی متمانه یی له نیوان میدیاکان و ده سه لات و له نیوان میدیاکان و

ده گه م تیناندا ده بیینی هه ندی پرده نسیبی گشتی راگه یاندن له بهرچاوه بگری. ئیمه چه ند بلاوکراوه ی ریک و پیکمان هه بی زۆر باشتر له وه یه که روژانه ده یان بلافۆک ده رچیی و که سیش نه یخوینیته وه.

دووه هم: هۆکاری سیاسی و میژوویی

کورد له بهر ئەوه ی خاوه ن ده سه لاتیکه ی سه ره بخۆ نه بووه، بیگو مان له ته وای بواره کاندایه خه ساری بهرکه وتوه، بۆیه نه یوانیوه به گۆزیه ی پێویست

ئیمه له م بواره دا بیه ریی بی سه رو به رییه کی سه یریه. ئەم بی سه رو به رییه له راگه یاندن و روژنامه گه ریی کوردی دا ئیستا بۆته دیارده یه کی که پێویسته پیشی بی بگری و هۆکاره کانی لیک بدرینه وه. هۆکاری سه ره کی ئەم بی سه رو به رییه له سه ره تادا ده گه رپه وه بۆ شیوه ی روانیی ئیمه بۆ کار و ئەرکی راگه یاندن. واته ئەو کولتوره ی که پێویسته له نیوان کۆرۆکۆمه ل و لایه نه کوردییه کان و ته نانه ت تاکێ کورد دا به رامبه ر به کاری راگه یاندن

ده گه م تیناندا ده بیینی هه ندی پرده نسیبی گشتی راگه یاندن له بهرچاوه بگری. ئیمه چه ند بلاوکراوه ی ریک و پیکمان هه بی زۆر باشتر له وه یه که روژانه ده یان بلافۆک ده رچیی و که سیش نه یخوینیته وه.

دووه هم: هۆکاری سیاسی و میژوویی

کورد له بهر ئەوه ی خاوه ن ده سه لاتیکه ی سه ره بخۆ نه بووه، بیگو مان له ته وای بواره کاندایه خه ساری بهرکه وتوه، بۆیه نه یوانیوه به گۆزیه ی پێویست

پاش تیپه ری 112 سال به سه ر ده رچوونی یه که م روژنامه ی کوردی دا، کورد ته نانه ت له بواری بلاوکراوه ی چاپییه وه له ئاستی جیهاندا نه یوانیوه خۆی ده ربخا و قسه ی بۆ وتن هه بی و له ئاستی نیوخوا ی کوردستانیشدا زیاتر له چوارچێوه ی بۆچوونی حیزبی و ریکخواه ییدا ماوه ته وه و نه یوانیوه له سه ر بنه مایه کی دیموکراتیک کار بکاته سه ر رای گشتیی کومه لگای کوردی تا چ بگات به میدیای وینه یی و ئیلیکترۆنی

خه لک دا دروست بووه. ئەمه شه بی کاریگه ریی میدیای کوردی له ئاراسته پیدان به سیاسه ت و رای گشتیی له کوردستان دا لیکه وتووته وه.

چواره م: کاریگه ریی روژنامه گه ریی

شاخ به سه ر روژنامه گه ریی

راگه یاندنی کوردی قوناغیکه ریژی له شاخ تیپه کردوه. له قوناغی شاخ دا هه ر حیزب و لایه نیک بۆ خۆی خاوه ن کومه لیک میدیای وهک: روژنامه، گۆڤار، رادیۆ و... بووه. ئەم میدیاگه له هه ر کام زمانحالی حیزبیک یان لایه نیکه تایبەت بوون. گوتار

ناماژهی بی داروه، به شیکی به ره مه ی ئەو رابردووه یه که به سه ر کورددا زال بووه. ئەو بارودۆخه میژوویییه کی که به سه ر کورددا سه پاوه، قه ت ئەو هه له ی بۆ کورد نه ره خساندوه که وهک نه ته وه یه کی هاوشان له گه ل نه ته وه و ولاتانی دیکه له ئاستی جیهاندا بچیه پیش. ئەمه شه بۆته هۆی ئەوه ی که کورد له زۆربه ی بواره کان دا له دواوه بی و له ئیستاش دا له و بواره ندا له ئاستی جیهان قسه یه کی بۆ وتن نه بی. یه کیکی له و بواره ن، بواری راگه یاندن و

پێشکه وتن به خۆیه وه بیینی. بیگو مان یه کی له و بواره ندا ده توانی بواری راگه یاندن بی. بۆیه ئەمه ده توانی هۆکاریکی دیکه ی پاشکه وتنی راگه یاندنی کوردی بی.

له بهر ئەوه ی کورد خاوه ن ناوه ندی ئاکادیمیک و فیرکاریی بالا له بواری راگه یاندن نه بووه، ده توانین بلین ئەو که سانه ی که له بواری راگه یاندن و روژنامه گه ریی دا له کوردستان شاره زاییان هه یه، ژماره یان له قامه کانی ده ست تینا په ری، بۆیه له م بۆشاییه دا که سانیک

و روژنامه گه ریی هه بی، بوونی نییه. ئیستاشی له گه لدا بی له کوردستاندا به شیوه یه کی ئامرازێ چاوه ل کاری راگه یاندن ده کری. به گۆزیه ی بهرژه وه ندی ریکخواه یی و گرووی له گه لی ده جوو لینه وه. له م رووه وه راگه یاندن له کومه لگای ئیمه دا بۆته ئامرازیک له خه زمه ت ده سه لاتێ تاک و حیزبه کان دا. له م حاله ته دا ده بیین که هه ر که س پارهی هه بی به بی ئەوه ی له میدیا و پیشه ی راگه یاندن تی بگا، باره گایه کی ده کاته وه و چه ند که س له ده وری خۆی

۲۰ خاکی لێوهی ئەمەسالی (۱۳۸۹) ۵ سالی بەسەر دامەزرانی ریکخراوی مافی مرۆف له کوردستان دا تێپه‌ری. دامەزرانی ئەم ریکخراوه له زۆر رووهوه به پێی رۆل و شوێننانانی له سەر لایه‌نه‌کانی کۆمه‌لایه‌تی و سیاسیی له رۆژه‌لاتی کوردستان، حه‌ق وایه‌ خۆپێندنه‌وه‌ی وردی له سەر بکری و گرینگی به‌ بوونی ریکخراویکی ئەوتو له کۆمه‌لگای ئیستامان دا بد‌ری.

له‌ روانگه‌ی من‌وه‌ دامەزرانی ریکخراوی مافی مرۆفی کوردستان له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان توانی شوێنه‌واری میژوویی خۆی له‌ چه‌ندین بواری ژبانی کۆمه‌لایه‌تی و سیاسیی کۆمه‌لگه‌ی ئەم به‌شه له‌ کوردستان دا چه‌سپینی و هه‌ر له‌ و کاته‌دا دا تا ئیستاش پالنه‌ریکی سه‌ره‌کییه‌ له‌ گوێرینی ئەقلیه‌تی کۆمه‌لگای کوردستان به‌ نیه‌سبته‌ ئه‌و بابه‌تانه‌ی که‌ پێوه‌ندیان به‌ مافی تاک‌ی کورده‌وه‌ هه‌یه‌.

ل‌م نوسینه‌دا هه‌ول ده‌دم ته‌نیا له‌ سێ بووردا که‌ به‌ رای من ریکخراوی مافی مرۆفی کوردستان توانیوه‌تی گوێرانی قوول و به‌رچاویان تیندا پیک بێنن، باس له‌ رۆلی ئەم ریکخراوه‌ کوردیه‌ به‌ک‌م:

به‌ریکخراو کردنی خه‌باتی مه‌ده‌نی

هه‌رچه‌ند تا ئیستا به‌ روونی پیناسه‌یه‌ک بۆ خه‌باتی مه‌ده‌نی و میژووی ده‌سپینکی ئەم جوژه‌ له‌ خه‌بات له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان نه‌کراوه‌، به‌لام بیگومان ئەم میتۆده‌ له‌ خه‌بات له‌م به‌شه له‌ کوردستان دا زۆر پیش له‌ دامەزرانی ئەم ریکخراوه‌ که‌لکی لێ وه‌رگیراوه‌. به‌لام ده‌توانین دامەزراندنی ریکخراوی مافی مرۆفی کوردستان به‌ ده‌سپینکی به‌ ریکخراوکردنی خه‌باتی مه‌ده‌نی له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان دا بنین. به‌ ریکخراوکردنیکی نوێ و ئەمرۆیی، به‌و مانایه‌ که‌ ئەم به‌ ریکخراوکردنه‌ توانیوه‌تی هه‌موو ئوسوول و پرهنسیبه‌ په‌سندکراوه‌کانی

دامەزرانی ریکخراوی مافی مرۆفی کوردستان، سه‌ره‌تای به‌ ریکخراوبوونی خه‌باتی مه‌ده‌نی

سمایل شه‌ره‌فی

قوربانیان و به‌رده‌وامبوون له‌ کارو چالاک‌ی

نزیکی به‌ سێ سالی به‌رپرسی دامه‌زێنه‌رو ریکخراوی مافی مرۆفی کوردستان، سه‌دیق که‌بووده‌ند له‌ به‌ندیخانه‌ دا. چه‌ندین که‌سی دیکه‌ی چالاک‌ و هه‌لسووری بواری مافی مرۆف که‌ سەر به‌م ریکخراوه‌ن له‌ چاله‌ ره‌شه‌کانی رێژی کۆماری ئیسلامی دا حوکمی قورسیان به‌ سه‌ردا سه‌پاوه‌، به‌ ده‌یان که‌س له‌ چالاکانی سەر به‌م ریکخراوه‌ به‌ هۆی فشاری ده‌زگاو ناوه‌نده‌ ئەمنیه‌تییه‌کانی رێژیمه‌وه‌ ریکای هه‌نده‌رانیا هه‌لبژاردو ژبانی تاراوگه‌نشینیا به‌ سه‌ردا سه‌پا. هه‌ر ئیستا به‌رپرسیان و به‌ریوه‌به‌رانی ئەم ریکخراوه‌ له‌ ژیر فشار دان و هه‌ره‌شه‌یان لێ ده‌کری که‌ نابێ درێژه‌ به‌ چالاکیه‌کانیان به‌دن.

هه‌مووی ئەمانه‌ ته‌نیا به‌شیک له‌ هه‌زینانه‌ی که‌ ئەم ریکخراوه‌ کوردیه‌ تا ئیستا ته‌نیا بۆ دیفاع له‌ سه‌ره‌تایترین مافه‌ ئینسانیه‌کانی مرۆفی کورد داوینی. به‌ریوه‌به‌رانی ئەم ریکخراوه‌ جیا له‌ هه‌زینانه‌ی باسما کردن، له‌ رووی مالیشه‌وه‌ هیچ پشتیوانیه‌کیان نیه‌ و خۆبه‌خشانه‌ کارده‌کن و له‌ گیرفانی خۆیان کاروباری ریکخراوه‌که‌ راده‌په‌رتن. به‌لام ئەوه‌ی لێره‌دا پێویسته‌ ئاماژه‌ی پێ بکری و هه‌لوێسته‌ی شیاری خۆی له‌ سەر بکری ئیراده‌ی به‌رده‌وامبوونی به‌ریوه‌به‌ران و چالاکانی ئەم ریکخراوه‌یه‌ له‌ سه‌ر کارو چالاکیه‌ مرۆفدۆستانه‌ی خۆیان. ئیراده‌یه‌ک که‌ له‌ سه‌ر باوه‌ر به‌ مرۆف ته‌وه‌ری دامه‌زراوه‌. ئەوه‌ بۆ ریکخراویکی هاوه‌رکی ریکخراوی مافی

به‌ پێی ئیدیدعه‌ی زۆریک له‌ کۆمه‌لناسان و به‌تایبه‌ت پارێزه‌ران، گرفتیکه‌ بنه‌ره‌تییه‌ کۆمه‌لگه‌ی ئەمرۆی ئییه‌، ناشاره‌زا بوونی تاکه‌کانی کۆمه‌لگه‌یه‌ له‌ سه‌ر مافه‌ ئینسانیه‌کانی خۆیان. تاک‌ی کۆمه‌لگه‌ی ئییه‌ به‌ هۆی ناشاره‌زابوونی له‌و مافانه‌ی که‌ له‌ جارنامه‌کانی گه‌ردوونی مافی مرۆف دا په‌سه‌ند کراون، ناتوانن به‌رگری و دیفاع له‌ خۆی بکات.

ریکخراوی مافی مرۆفی کوردستان به‌ دیفاع له‌ ماف پینشیلکراوان و خسته‌ رووی مافه‌کانی مرۆفی کورد له‌ ریکای جوړاوجوړه‌وه‌، توانیوه‌تی تا راده‌یه‌ک تاک‌ی کورد له‌ پێوه‌ندی له‌گه‌ل ئەو ناشاره‌زاییه‌ی که‌ به‌ نیه‌سبته‌ مافه‌کانی خۆیه‌وه‌ هه‌یه‌تی رابچه‌لکێنن. ئەمه‌ش بۆته‌ هۆی ئەوه‌ی که‌ له‌ ماوه‌ی چه‌ند سالی رابردوودا زۆریک له‌و هاوولاتیانه‌مان که‌ له‌لایه‌ن ده‌زگا ئەمنیه‌تییه‌کانی رێژیمه‌وه‌ ده‌سته‌به‌سه‌ر کراون یا به‌ هه‌ر جوړیکی دیکه‌ مافیان پینشیل کراوه‌، به‌ تیگه‌په‌شتن له‌ مافه‌کانی خۆیان، رێوشوونی یاسایی بگه‌رنه‌ به‌رو دیفاع له‌ خۆیان و مافه‌کانیان بک‌ن.

لێره‌دا پێویسته‌ ئاماژه‌ به‌ راستیه‌کی تال بک‌ین که‌ تا ئیستاش ئیمه‌ی تاکه‌کانی کۆمه‌لگای کوردستان وه‌ک پێویست له‌ مافه‌ تاییه‌تییه‌ ئینسانیه‌کانی خۆمان شاره‌زا نین و ئەمه‌ش گرفتیکه‌ گه‌وره‌ی کۆمه‌لگه‌ی ئیمه‌یه‌، بۆیه‌ بیگومان پێویسته‌ ریکخراوه‌که‌لیکی وه‌ک ریکخراوی مافی مرۆفی کوردستان له‌ داهاوتویدا به‌ به‌رنامه‌وه‌ کار له‌ سه‌ر ئەم پرسه‌ بک‌ن.

مه‌ده‌نیی دا جی ده‌گرن. ئەگه‌ر جاران هه‌وله‌ تاکه‌ که‌سیه‌کان نه‌یانده‌توانی ئەم رۆله‌ بگه‌رن، به‌لام کۆبوونه‌وه‌ی هه‌مووی ئەوانه‌ له‌ ده‌وری ریکخراویکی ئەوتو، توانی سنووری پشتیوانی لیکردن و به‌ هاناوه‌هاتنیا به‌رین بکاته‌وه‌ بۆ کۆرو ناوه‌نده‌ جیهانییه‌کان.

ئهمومو مافی مرۆفی ریکخراوی مافی مرۆفی

کوردستان جیا له‌ به‌ ریکخراوکردنی هه‌موو ئەو هه‌ولانه‌ی تاییه‌ت بوون به‌ چالاکیه‌کانی مافی مرۆف، توانی بگوازێته‌وه‌ بۆ لایه‌کانی دیکه‌ی بواره‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کانی کۆمه‌لگه‌ی کوردستان و به‌ ریکخراو بوونیا. هه‌ر له‌ ماوه‌ی چه‌ند سالی دوا دامەزرانی ئەم ریکخراوه‌دا زۆریک له‌ چالاکانی ژنان، ژینگه‌پارێزان و بواره‌کانی دیکه‌ له‌ ده‌وری یه‌ک کۆبوونه‌وه‌ (ئین.جی.ئۆ) و ریکخراوی تاییه‌تیا پیک هینا. **وشیار کردنه‌وه‌ی تاک‌ی کورد له‌ مافه‌کانی**

له‌ ئارادا بوون، یه‌ک بخت و له‌ پیناوی کار کردن بۆ پشتیوانی له‌ مافی مرۆفی کورددا کانا لێزه‌یان بکات.

ل‌م پێوه‌ندییه‌دا ریکخراوی مافی مرۆفی کوردستان به‌ دانانی سیستیمیک‌ی دیموکراتیک‌ی به‌ریوه‌به‌ری و که‌لک وه‌رگرتن له‌ ئامرازه‌کانی راگه‌یاندن و گه‌یاندنی ده‌نگی ئەو مرۆفه‌ ماف پینشیلکراوانه‌ی کورد به‌ کۆرو کۆمه‌له‌کانی پشتیوانی له‌ مافی مرۆف و رای گشتی، رۆلی شوێنانه‌ری له‌ به‌ ریکخراو کردنی ئەم هه‌ولانه‌دا گه‌راوه‌ که‌ له‌ خانه‌ی خه‌بات و چالاکیه‌

ل‌ریژه‌ی:

گرفته‌کانی به‌رده‌م راگه‌یاندنی کوردی

به‌ بۆنه‌ی یاد‌ی ۱۱۲ سالی رۆژنامه‌نووسی کوردی

جیاوازه‌و تاییه‌تمه‌ندیی خۆی هه‌یه‌، ئیمه‌ش که‌ بۆ خۆمان خاوه‌ن هیزی تاییه‌ت به‌ کاری راگه‌یاندن نه‌بووین و ئەو که‌سانه‌ش که‌ هه‌بوون په‌روه‌ده‌ی زانکۆکانی تورک و فارس و عه‌ره‌ب بوون و کاریگه‌ریی ئەوان هاوووته‌ نیو راگه‌یاندنی کوردیه‌وه‌، ئیمه‌ ده‌بێ له‌ روانگه‌یه‌کی سایکۆلۆژی و سۆسیۆلۆژییه‌ ب‌روانینه‌ تاییه‌تمه‌ندییه‌کانی کۆمه‌لگای کوردی و تاک‌ی کورد و به‌و پینیه‌ ئاراسته‌ی کاری راگه‌یاندنه‌کانمان دیاری بک‌ین و گرنگی به‌دین به‌ بابه‌ته‌کان و ئەوجار شیوازی بلاوکردنه‌وه‌یان. چونکه‌ ئەو شته‌ی که‌ به‌ لای رۆژنامه‌یه‌کی تورکی یا فارسی و یا عه‌ره‌بیه‌وه‌ گرنگه‌و خۆپه‌رو به‌رده‌نگه‌یه‌کی گرنگی پینده‌دا، له‌ کۆمه‌لگای کوردی دا به‌و جوژه‌ نییه‌، ئیستاشی له‌گه‌لدا

به‌ میدیای ئازاد ناسراون ته‌وه‌ری سه‌ره‌کی و ئاراسته‌ی سه‌ره‌کیی کار کردنیا دژکرده‌وه‌ نیشاندانه‌ به‌رانبه‌ر به‌ میدیای حیزبه‌کان و خودی حیزبه‌کان. ل‌م نیوانه‌دا مافی گشتی خه‌لک و کۆمه‌لگا که‌وتوووته‌ په‌راویزه‌.

شه‌شم: کاریگه‌ری میدیای فارسی، تورکی و عه‌ره‌بی
یه‌کیکی دیکه‌ له‌ گرفته‌کانی به‌رده‌م راگه‌یاندنی کوردی کاریگه‌ری میدیای فارسی، تورکی و عه‌ره‌بیه‌یه‌. ل‌م نیوه‌دا له‌به‌ر ئەوه‌ی که‌ داگیرکه‌رانی کوردستان تورک، عه‌ره‌ب و فارس بوون، ئەوانیش وه‌ک نه‌توه‌ی بالاده‌ست هه‌میشه‌ هه‌ولیانداوه‌ که‌ شتی خۆیان به‌سه‌ر کوردا به‌سپینن و به‌وه‌ به‌ زمان، کولتور و... خۆیان به‌دن. کۆمه‌لگای کوردیش له‌گه‌ل فارس و تورک و عه‌ره‌ب

«ئانۆن» وته‌یه‌کی به‌ نرخ‌ی هه‌یه‌ که‌ ده‌لی: «راگه‌یاندنه‌کان ره‌نگه‌ سه‌ر به‌ ریکخراو یا تاکیکی تاییه‌ت بن، به‌لام ئازادی بلاوکردنه‌وه‌ هی خه‌لکه‌» (۲) ئەم وته‌ی ئانۆن ئەوه‌ ده‌گه‌یه‌نی که‌ راگه‌یاندنه‌کان له‌ هه‌ر حاله‌تیک‌دا ده‌بی راستیه‌کان بگوازنه‌وه‌ بۆ ناو کۆمه‌لگاو ئاویته‌ی ده‌رد و خه‌مه‌کانی خه‌لک بن. واته‌ ده‌بی به‌رژه‌وه‌ندی گشتی خه‌لک و کۆمه‌لگا ته‌وه‌ری سه‌ره‌کیی کاری هه‌موو ده‌زگاکانی راگه‌یاندن بێ. به‌ پێچه‌وانه‌ی ئەم وته‌یه‌ له‌ کوردستان دا، ئەو راگه‌یاندنه‌ی که‌ سه‌ر به‌ حیزبه‌کان، بوونه‌ته‌ بلیندگۆی تاییه‌تی حیزبه‌کان و هه‌ر کام له‌ لایه‌نه‌کان به‌ گوێره‌ی به‌رژه‌وه‌ندی حیزبی خۆی وه‌ک ئامرازیک که‌لک له‌ ده‌زگاکانی راگه‌یاندن وه‌ر ده‌گرن، له‌ به‌رانبه‌ریشدا ئەو میدیایه‌که‌ی

ده‌ربرینه‌ له‌ زمانی عه‌ره‌بیدا باوه‌، ئەگه‌ر ب‌ریاره‌ بۆمیک‌ بته‌قیته‌وه‌ یا ژنیک‌ خۆی بسووتینن، ده‌بی پینشی پێ بگری و نه‌هیلێ روو بد!

به‌ گشتی ئەم چه‌ند هۆکاره‌ی که‌ له‌ سه‌روه‌و ئاماژه‌یان پیندرا، له‌ گرفته‌ سه‌ره‌کییه‌کانی به‌رده‌م راگه‌یاندنی کوردین. ئەمانه‌ بوونه‌ته‌ هۆی ئەوه‌ی راگه‌یاندنی کوردی نه‌توانی ئەم قوناغه‌ ده‌رباز بکا، بچینه‌ خانه‌ی ریکخسته‌ی رای گشتی و رۆل گه‌ران له‌ سیاسه‌تدانا دا. هه‌ر ئیستا ئەم گرفتانه‌ بوونه‌ته‌ هۆی سه‌ره‌له‌دانی دیارده‌ی رۆژنامه‌گه‌ری زه‌رد (yellow journal) له‌ کوردستان دا و ئەوه‌ی که‌ رۆژانه‌ ریزه‌یه‌کی زۆر له‌ بلاوکاراوه‌ چاپیه‌یه‌کان له‌ به‌رده‌م رۆژنامه‌ فرۆشیه‌یه‌کان دا ده‌مینه‌وه‌وه‌ که‌س لێیان ناپرسی سه‌لمینه‌ری ئەم راستیه‌یه‌.

شیوه‌ی روانینی ئیمه‌ بۆ پینشی راگه‌یاندن هه‌له‌یه‌و ئەم کولتوره‌ پێویسته‌ بگۆردن. واته‌ له‌ روانگه‌یه‌کی نه‌ریتییه‌وه‌ چاو له‌ کارو ئەره‌که‌کانی ئەم بواره‌ ده‌ک‌ین. بۆیه‌ وه‌ک ئامرازیک بۆ خزمه‌ت کردن به‌ ده‌سه‌لاتی تاک

له‌ ماوه‌ی پینچ سالی رابردوودا ئەم ریکخراوه‌ به‌ پشت به‌ستن به‌

په‌سندکراوه‌کانی

تاییه‌ت به‌ مافی مرۆفی

جیهان، توانیوه‌تی

به‌شیک له‌وه‌ هه‌وله‌

پرشوبلاوانه‌ی له‌

پێوه‌ندی له‌ گه‌ل

چالاکیه‌کانی مافی

مرۆف له‌ ئارادا بوون،

یه‌ک بخت و له‌ پیناوی

کار کردن بۆ پشتیوانی

له‌ مافی مرۆفی کوردا

کانا لێزه‌یان بکات.

مرۆفی کوردستان که‌ له‌ ولاتیکی دیموکرات دا، چالاک‌ی ده‌نوینی و هه‌موو هه‌زینیه‌یه‌کی له‌ سه‌ر ده‌وله‌ته‌، کاریکی یه‌کجار ئاسانه‌ به‌لام بۆ به‌ریوه‌به‌ران و چالاکانی ریکخراوی ناوبراوه‌ که‌ له‌ پله‌ی یه‌که‌م دا سه‌روکه‌که‌ی له‌ به‌ندیخانه‌ داوه‌و زۆریک له‌ ئەندامانی به‌مه‌به‌ستی درێژه‌دان به‌ کاری ریکخراوه‌که‌یان حازرن که‌ل و په‌له‌کانی ماله‌وه‌شیا بفرۆشن، کاریکی پر گران و پیروژه‌، کاریکه‌ که‌ پێویستی به‌ ئیراده‌یه‌کی مه‌زنی ئینسانی و باوه‌ریکی قول به‌ ده‌روه‌ست بوون له‌ به‌رانبه‌ر هه‌موو تاکه‌کانی کۆمه‌لگه‌دا هه‌یه‌.

و حیزبه‌کان که‌لک له‌ راگه‌یاندن وه‌رگیراوه‌و چاوی لیکراوه‌، زالبوونی ئەم شیوه‌ رۆانینه‌ له‌ باشووری کوردستان یه‌کیک له‌و کۆسپانه‌یه‌ که‌ به‌رده‌وام راگه‌یاندنی کوردی له‌ قوناغیک‌ی قه‌یراناویدا راگرتوه‌و ته‌نانه‌ت بێ سه‌روبه‌ری لیکه‌وتوه‌ته‌وه‌. حیزبه‌کان ده‌توانن هه‌رکام ته‌له‌فزیونیک‌ یا رۆژنامه‌ یا رادیویه‌کیان هه‌بی، نه‌ ئەوه‌ی هه‌ر حیزبیک‌ چه‌ند ته‌له‌فزیون و چه‌ندین گوڤار و رۆژنامه‌و رادیو پاون بک‌ن. ئەمه‌ مه‌ترسییه‌کی هه‌ره‌ گه‌وره‌یه‌ بۆ سه‌ر ئاسایشی نه‌ته‌وه‌یی کورد و بزوتنه‌وه‌ی کورد له‌ داهاوتویدا.

سه‌رچاوه‌:

۱. شکرخواه، دکت‌ر یونس، سواد رسانه‌ای چیست؟ وب‌سایت مدیا نیوز
۲. رندال، دیوید، روزنامه‌نگاری حرفه‌ای، ترجمه‌: علی اکبر قازچی زاده، اول، موسسه‌ انتشاراتی روزنامه‌ ایران، سال ۱۳۸۲، ص ۳۳

ئەركیكى گرنگی بایه خپنه دراو

(به بیانوی بلاو بوونه وهی کتیبی «له که شکۆلی پيشمه رگه وه»)

قادر وریا

نه ته وه و ولاتی خویان چۆن پاراستوه، لهم رابردوه خونیوی و پر له فیداکارییه، ده بی چ دهرس و ئەزموونیک وهر بگرن؟

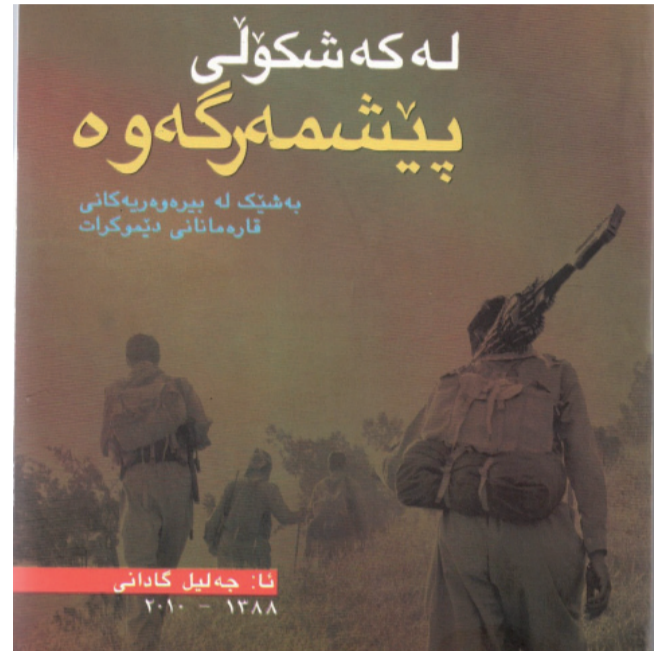
ده بی ددانی پیندا بنینن که لهم باره یه وه، ئەوهنده که مته رخمه میمان کردوه که له باس کردن نایه. کتیبی «له که شکۆلی پيشمه رگه وه» که

به ههول و زهممته تیکۆشه ری دیزین و ناسراوی کوردستان به ریز کاک جه لیل گادانی، ئاماده و چاپ و بلاو بۆته وه، ههنگاویکه لهم

دهسته کانیان، بۆ نه سلی ئیستاو نه وه کانی داهاتوو روون بیهته وه. با بزنان نه ته وه که یان چی به سهر هاتوه، رۆله کانی ئەم نیشتمانه،

هه بوو؟! ئەدی نه سلی ئەمروۆ نه وه کانی داهاتوو، ئەم قاره مانه له خۆبردوانه چۆن بناسن؟! ده بی ههر به ندیه کی سیاسی له مرگ و به ند رزگار بوو، به ئەمانه ته وه، سه برده ی خۆی و هاو به ندنه کانی بگێرته وه، ئەشکه نه چه گهران و «بازجو» هکان، به ناو قازیه کانی به ندیه وانه کان و جه لاده کانی ئەم ریزیه خۆنریزه و کرده وه رهفتاریان له قاو بیا. ده بی یق که سوکارو پاشماوه کانی گیانه ختکردووانی سه نگه ری به ندیخانه و بۆ هاو بیران و هاو بیانی ئەو شه هیدانه بگێرنه وه که ئازیزانیک و هاو بیانیکی چه ند به نرخیان له دست داوه که پنیسته ناویان له دهفته ری نه مران دا تو مار بکری و بۆ هه تاهه تایه به ریزه وه باسیان بکری.

من ته نیا ئامازهم به یه یک بووار کرد. با به رمه وه بواری خه باتی چه کداری و ژیا نی پيشمه رگایه تی، ئەوه ند ده مه نی تالوو شیرین و رووداو و هه ماسه ی جۆراوجۆر هه ن که له ژماردن نایه. ههر یه ک له و رووداوو کاره سات و هه ماسانه، گۆشه یه ک و چه ند لایه نیک له قوناغه پرشن گداره کانی خه بات و خۆراگری که له که مان و رۆله پيشمه رگه کانی ده گێرنه وه. ده بی بیره وه ری ئەو سه رده م و رووداوه کانی ئەو کات بنوسرین

ئەم کەشکۆلی پيشمه رگه وه

له گه ل کوردا هه یه. ئەم حکومه ته له رووی ناچار بیه شه و بی له گه ل دژایه تی لایه نه دهره کیه کان رو به روو نابیهته وه.

۴. سیناریوی چوارم پیکه پانی حکومه تیک ی بنگه فراوانه به به شداری سه رجه م لایه نه براوه کان. لهم سیناریویه دا ئەو ئه گه ره به هیز ده بی که پۆستی سه روکایه تی وه زیران له نیوان دوو لیستی ده ولته ی یاسا و ئەلغاریه دا ههر کام بۆ ماوه ی ۲ سال ئالوگوری تیدا بکری. ئەم ده ولته له رووی پشتیوانی نیو ده ولته تیه وه کیشه ی زۆر نا بی، به لام له رووی به ریه به ری ولاته وه بۆ زۆر لاواز ده بی. چونکه به هوی ئاکۆکیه کانه وه، لایه نه کان دژ به یه ک کار شکینی ده کن. ئەم سیناریویه ناتوانی به قازانجی کورد ته او و بی، چونکه عه ره به کان به شیعه و سونیه وه ده توان له به رامبه ر به رژه وه ندیه کانی کوردا کوک بن، به تایبه ت لهم ده ولته دا پنیوستی به رۆلی کورد که متر هه یه. بۆیه به باوه ری من کورد تا ده توانی ده بی پیش به سه رگرتی ئەم سیناریویه بگری.

ئەم سیناریویه ئه گه ری سه رگرتی له سیناریوکانی دیکه زیاتره، چونکه: یه که م، پشتیوانی گه ره پیاوانی ئایینی شیعه و دکوو سیستانی هه یه. ئەم دووه م ئه گه ر بێتوو کیشه کانی به رده م پیکه پانی حکومه ت ماوه یه کی زۆر بخایه نی، لایه نی دهره کیش ئه گه ری زۆره له سه ر ئەم سیناریویه ریک بکه ون.

له کوتاییدا ئەوه ندی پیه ون دی به کورده وه هه یه، کورد ده توانی رۆلی چاره نووس ساز له پیکه پان یان شکست هینانی حکومه ت دا بگری، کورد توانای فشار هینانی بۆ سه ر به غدا زیاتر ده بی. ته نانه ت ویده چی بوتوانی له ۴ سالی رابردو زیاتر قورسای خۆی له به غدا بوینی. له سیناریوی چوارم دا پێچه وانە ی ۲ سیناریویکه ی دیکه کورد لاوازتر له جارن ده بی و ئه گه ری پشت گۆی خستنی مافه کانی کورد زیاتر ده بی. بۆیه خراپترین حالت بۆ کورد پیکه اتی حکومه تی بنگه فراوانه.

چاوه روانی لیده که ن له داهاتوویه کی نه زۆر دوردا بیه ته نمونه و مۆدیلیک له دیموکراسی بۆ ولاتانی ناوچه که، کلتوری دیموکراتیک له نیو تاکه کانی کۆمەل و له نیو ریکخواه سیاسییه کان و ریه رانی سیاسی دا زۆر لاوازه. له عیراقی ئیستادا متمانە له نیوان لایه ن و قه واره سیاسییه کان و پیکه اته نه ته وه یی و ئایینییه کان دا زۆر لاوازه و یان ههر بوونی نیه. لهم عیراقه دا هه مووان له ده سلاتی داهاتوو ی به غدا ده ترسین و هه مووانیش ئه گه ر له ده سلاتی داهاتووا جیه گه یان نه بی، ئەو ده سلاته به ده سلاتی خۆیان نازانن. ههر بۆیه دیاریکردنی سه روک وه زیران کاریکی زۆر ئاسه مه و به پنی رای زۆر له چاوه دیزان پیکه پانی حکومه ت تا دوو مانگی دیکه ده خایه نی.

سیناریوکانی پیکه پانی حکومه ت و پیکه ی کورد

۱. لیستی ئەلعیراقیه له گه ل ئیبتیلافی نیشتمانی (یان به شیک له ئیبتیلافه که کورسییه کانی عه ممار سه کی م) و کورد دا پیک دی، ئەیاد عه لاوی ده بیته سه روک وه زیران، به لام زۆره ی وه زاره ته گرینگه کان وه به ر شیعه و ئه راده یه کیش کورد ده که ون. له حاله ته دا سونیه کان جیا له لایه ن هیندیک وه زاره ت زیاتر هه ول ده دن به ده نی وه زاره ته کان و به ریه به رایه تیه گشتیه کان (که زۆر گرینگن) وه دست بینن. ئەم ده ولته له ولاتانی عه ره بی به تایبه ت سهعوودی و تا راده یه کی زۆریش تورکیه و ئەمریکا پشتیوانی لی ده کری و له هه مان کاتیش دا له لایه ن ئیزانه وه دژایه تی ده کری. ئیزان تا بتوانی ریزگی لهم سیناریویه ده کاو ئه گه ر نه توانی پیشی پیکه ری ئەوا دوواتر هه ولی شکست پیه پانی ده داو ئەوه ش کاریکی زۆر ئاسانه. چونکه ئۆپوزیسیونیکی به هیز له پارلمان دا ده بی. بۆ شکست هینانی ئەم کابینه یه ش کورده کان رۆلی یه کلاکه ره وه ده گێرن. شایه د باشترین حالت بۆ کورد سه رگرتی ئەم سیناریویه بی، چونکه به هوی رۆلی یه کلاکه ره وه یان کارت ی فشاری به هیز یان له به رده ست دایه و ده توان ریکه ی فشاره وه بۆ سه ر عه لاوی

ئیسلامی و دواتر له مرگ رزگاری بووبی، له چۆنیه تی له دوا که وتن و گیران، له چه ندو چۆنی لپرسینه وه (بازجویی)، له ئازارو ئەشکه نه چه دران له نیو گرتووخانه دا، له شیوه ی خۆراگری و پاراستنی نه یینییه کان، له جۆری به ناو دادگایی و حوکمدران، له باره ی بارودۆخی جیسمی و رۆخی و له شساعی هاو به ندنه کانی، له سه ر خه ون و ئاوات و ئاره زو وه کانی مروف له نیو زنجیرو کوت و به ند دا، له ئەزمونی ژیان له گه ل مروفی جۆراوجۆر له به ندیخانه دا، له درنده یی ئەشکه نه چه گهران، له چۆنیه تی روو به روو بوونه وه ی ئازادبخوازان ی به بیروباوه ر له گه ل مرگ دا و له وه سیه ت و دوا په یامی ئەوان، بیره وه ری جۆراوجۆری هه ن. ئایا ئەو که سانه هه رگیز بیریان له وه کردۆته وه که له ریکای گێرانه وه، نووسین و چاپ و بلاو کردنه وه ی ئەم بیره وه رییه ان، ده توان چ خزه تیک ی گه ره، به خه باتی نه ته وه که یان بکه ن؟ ئەری به راستی که مته رخمه ی له وه گه وه رتر که، ئەو زانیارییه ی له باره ی خۆراگری به نرختین رۆله کانی نه ته وه که مان، ته نیا له لای هیندیکمان هه ن، بۆ ئەم نه ته وه یه ناگێرنه وه تا، بزنان کچ و کوری چه ند نه ته وه په رده و نیشتماندۆست و ئازادبخوازیان

مروف که له چۆنیه تی له دوا که وتن و گیران، له چه ندو چۆنی لپرسینه وه (بازجویی)، له ئازارو ئەشکه نه چه دران له نیو گرتووخانه دا، له شیوه ی خۆراگری و پاراستنی نه یینییه کان، له جۆری به ناو دادگایی و حوکمدران، له باره ی بارودۆخی جیسمی و رۆخی و له شساعی هاو به ندنه کانی، له سه ر خه ون و ئاوات و ئاره زو وه کانی مروف له نیو زنجیرو کوت و به ند دا، له ئەزمونی ژیان له گه ل مروفی جۆراوجۆر له به ندیخانه دا، له درنده یی ئەشکه نه چه گهران، له چۆنیه تی روو به روو بوونه وه ی ئازادبخوازان ی به بیروباوه ر له گه ل مرگ دا و له وه سیه ت و دوا په یامی ئەوان، بیره وه ری جۆراوجۆری هه ن. ئایا ئەو که سانه هه رگیز بیریان له وه کردۆته وه که له ریکای گێرانه وه، نووسین و چاپ و بلاو کردنه وه ی ئەم بیره وه رییه ان، ده توان چ خزه تیک ی گه ره، به خه باتی نه ته وه که یان بکه ن؟ ئەری به راستی که مته رخمه ی له وه گه وه رتر که، ئەو زانیارییه ی له باره ی خۆراگری به نرختین رۆله کانی نه ته وه که مان، ته نیا له لای هیندیکمان هه ن، بۆ ئەم نه ته وه یه ناگێرنه وه تا، بزنان کچ و کوری چه ند نه ته وه په رده و نیشتماندۆست و ئازادبخوازیان

سیناریوکانی پیکه پانی حکومه ت

له عیراق و پیکه ی کورد

حسین ئەحمه ده پور

ناوچه و پیکه اته یه کی نه ته وه یی و ئایینی عیراق ده کن. لیستی عیراقیه ئه گه رچی له لایه ن که سیکی شیعه، به لام به رواله ت سیکۆلاره وه ریه ری ده کری به لام نزیک به ۸۰ له سه دی ده نگه کانی هی خه لکی عه ره بی سوننی بوون. ئیبتیلافی نیشتمانی عه ممار سه کی م و موقته دا سه ریش له به سه ره پاریزگاکانی باشووردا زۆریه ی ده نگه کانیان هه بوو و ده ولته ی یاساش له به غداو پاریزگا شیعه نشینه کانی نیوه راست دا ده نگی هیناوته وه لیسته کورديه کانییش ته نیا ده نگی کورده دانیشتوانی کوردستانی پیدراوه. ئەمه ش ئەوه مان بۆ دهرده خا که هاوولاتیانی عیراق به ر له وه یکه ئیبتیامی نیشتمانی و عیراقیان هه بی، ئیبتیامی ئایینیان هه یه، یان وه کو کورد ئیبتیامی نه ته وه بییان هه یه. ته نانه ت باس له وه ده کری که ئیستا له پاریزگاکانی باشووردا به تایبه تی له به سه ره مه یل به جیا بوونه وه و دابه شکردنی عیراق زیاد ی کردوه متمانە به به غدا لای هاوولاتیان لاواز بووه. لیستی عیراقیه ی ش که وه ک وترا نوینه رایه تی زۆریه ی عه ره بی سوننی ده کا، له ماوه یه دا به چه ندین جار هه ره شه ی کردوه که ئه گه ر ئەوان حکومه ت پیک نه یین و لیسته کانی دیکه به دژی عیراقیه هاو په یامی بیه ستن، ئەوا ده بی چاوه روانی شه ری ناوخۆیی و په ره سه ندنی نا همنی بکه ین.

ئەوی تا ئیستا باسی کرا وینه کی گشتی له بارودۆخی سیاسی عیراق له دای هه لبژاردنه کانی ۷ی ماریسی ئەمساله وه یه. به پنی ئەم بارودۆخه ده بی ئاسۆ و دووره ده یه نی پرۆسه ی سیاسی عیراق چۆن بی؟ ئیمه لیزه دا هه ول ده ده یین زۆر به کورتی بپرزیننه سه ر ئەم بابته. له عیراق دا که ئەمریکا رۆژناوا

مروف که له چۆنیه تی له دوا که وتن و گیران، له چه ندو چۆنی لپرسینه وه (بازجویی)، له ئازارو ئەشکه نه چه دران له نیو گرتووخانه دا، له شیوه ی خۆراگری و پاراستنی نه یینییه کان، له جۆری به ناو دادگایی و حوکمدران، له باره ی بارودۆخی جیسمی و رۆخی و له شساعی هاو به ندنه کانی، له سه ر خه ون و ئاوات و ئاره زو وه کانی مروف له نیو زنجیرو کوت و به ند دا، له ئەزمونی ژیان له گه ل مروفی جۆراوجۆر له به ندیخانه دا، له درنده یی ئەشکه نه چه گهران، له چۆنیه تی روو به روو بوونه وه ی ئازادبخوازان ی به بیروباوه ر له گه ل مرگ دا و له وه سیه ت و دوا په یامی ئەوان، بیره وه ری جۆراوجۆری هه ن. ئایا ئەو که سانه هه رگیز بیریان له وه کردۆته وه که له ریکای گێرانه وه، نووسین و چاپ و بلاو کردنه وه ی ئەم بیره وه رییه ان، ده توان چ خزه تیک ی گه ره، به خه باتی نه ته وه که یان بکه ن؟ ئەری به راستی که مته رخمه ی له وه گه وه رتر که، ئەو زانیارییه ی له باره ی خۆراگری به نرختین رۆله کانی نه ته وه که مان، ته نیا له لای هیندیکمان هه ن، بۆ ئەم نه ته وه یه ناگێرنه وه تا، بزنان کچ و کوری چه ند نه ته وه په رده و نیشتماندۆست و ئازادبخوازیان

نزیك به مانگیکه ئاکامی هه لبژاردنه کانی پارلمانی عیراق راگه یه ندراره، لیسته و قه واره براوه کان نه یانتوانیوه له سه ر هاو په یامیه ک بۆ پیکه پانی حکومه ت ساغ بینه وه. کیشه ی نیوان لیسته کان و هه ره وه نا نزیک ی ریزه ی کورسییه کانی دوو لیستی سه ره کی واته ئەلعیراقیه به ۹۱ کورسی و ده ولته ی یاسا به ۸۹ کورسی به ستینیکی له بارتری بۆ ده ستیوه ردانی ده ولته تانی ناوچه که له کارو بار ی نیو خۆی عیراق دا خولقاندوه، به چه شتیک که ریه رانی ئەو لیستانه به ر له وه ی که له گه ل یه کتر بکه ونه و توو یزه وه، به په له روویان له ولاتانی ناوچه که بۆ وده ده ستیوانی پشتیوانی ئەوان کرد. ئیستا بارودۆخی سیاسی عیراق به شیوه یه که که له راستیدا بووته مه یدان کیه برکی ولاتانی ناوچه که به تایبه ت ئیزان و عه ره بیستانی سهعوودی. ئیزان بۆ پشتیوانی له شیعه کان و عه ره بیستانی بۆ پشتیوانی له سونیه کان. لهم نیوه شدا تورکیه ش رۆلیکی کاریکه ر ده بی و زیاتر هه ول ده دا پیکه ی که سایه تیه نه ته وه خوازه کانی نیو شیعه و سونیه کان به هیز بکا و له ریکه یه وه پیکه ی کورد له عیراق لاواز بکا و پیش به جیه جیکردنی داواکارییه کانی کورد بگری.

به شیک له چاوه دیزانی سیاسی عیراق له سه ر ئەو باوه رده ن به دای هه لبژاردنه کانه وه رۆلی ولاتانی دراوسی له پرۆسه ی سیاسی عیراقدا زیاتر بووه هۆکاری ئەوه ش بۆ گورینی ستراتیژیی ئەمریکا له عیراق ده گه ریننه وه، که به رای ئەو چاوه دیزانه ئەمریکا چونکه له لایه ک له به رنامه ی دایه تا کوتای ئەمسال - وه ک چۆن ئوباما به لینی دابوو - به شیک به رچاوی هیزه کانی

«محهمهد رهزا رهحیمی» هیّمای گندهلیی ئابووری له کوّماری ئیسلامیدا

مه‌نووجیهر ئاتەش پووش

ئیسلامی ده‌کن. ئه‌گه‌رچی گه‌نده‌لییه‌کانی «محهمه‌ده‌زا رهحیمی» له‌به‌رامیهر له‌قاو‌درانی پڕه‌رای «پالیزدار» زۆر بچووک، به‌لام تاوان و گه‌نده‌لیی رهحیمی له ۳۰ سالی رابردوو، گرینگی زیاتری هه‌یه. چونکه‌ پش‌تیوانی سهره‌کی ئه‌و که‌سایه‌تییه، رییهر و بنا‌ژوخوا‌زانی نیو حکومه‌تن و په‌یوه‌ندی به‌ ساخته‌کاریی له‌ ئاکامه‌کانی ده‌یه‌مین خولی هه‌لبژاردنه‌کانی سه‌رکو‌مارییه‌شه‌وه هه‌یه.

کارناسانی سیاسی – ئابووری له‌و باوه‌رهدان که‌ کاربه‌دستانی حکومه‌تی و سیاسی، هه‌چ کات ئه‌زمون له‌ رابردوو وه‌رناگرن و بیرگه‌ی میژوویی لاوازیان هه‌یه. هه‌ر بۆیه‌ له‌ ولاتانه‌ی که‌ به‌ سیسته‌می ده‌ولت ناوه‌ند و ئابووری ده‌ولته‌ی به‌رپه‌وه‌ده‌چن، به‌رتیلدان و گه‌ران به‌ دوا‌ی به‌رتیلدان په‌ره‌ ده‌گرێ. هه‌وکاره‌ گه‌نده‌لخولقینه‌کان له‌ په‌نا یه‌کتر

پیشکه‌وتوو و زیندوو و ئاوه‌دان نیشان بدا. هه‌ر له‌و سالانه‌دا مه‌سه‌له‌ی فرۆش‌تتی به‌شه‌ ئاردی پاریزگای سنه‌ به‌ خوراسان و هه‌روه‌ها دۆسه‌ی کۆره‌خانه‌ی «شیل» که‌ به‌ پش‌تیوانی ماددی ئه‌نجومه‌نی قه‌شه‌کانی ئیتالیا و بۆ که‌لکه‌رگرتنی کورده‌ ئاواره‌کانی باشووری کوردستان، ده‌بوا‌یه‌ دوو کارگه‌ دامه‌زرا‌یا که‌ ته‌نیا یه‌کیان له‌ جاده‌ی کرمانشان – سنه‌ دامه‌زرا و پوله‌که‌ی دیکه‌ ون بوو، و به‌م شپه‌یه‌ ئه‌و په‌روه‌نده‌یه‌ش وه‌کوو په‌روه‌نده‌کانی دیکه‌ له‌ هه‌زی داده‌وری ریژیم دا‌بایه‌گانی کرا.

دوا‌ی ها‌تته‌ سه‌رکاری ده‌ولته‌ی خاته‌می، رهحیمی وه‌کوو «راویژکاری حوقوقی ده‌زگای دادوهری» دیا‌ری کرا و به‌ دوا‌ی ئه‌وه‌وه‌ و هاوکات له‌گه‌ل دیا‌ریکرا‌نی له‌ لایه‌ن مه‌جلیسه‌وه‌ بۆ به‌رپه‌ویه‌رایه‌تی «دیوان محاسبات کشور» رهحیمی، به‌ «دوکتور محهمه‌د رهزا رهحیمی» ناوی ده‌رکرد و له‌ بازنه‌ی ئه‌و ده‌سه‌لاته‌ و له‌ژیر رکیفی ره‌سه‌نجانیدا درێژه‌ی به‌ خزمه‌ت به‌ کو‌ماری ئیسلامی و ده‌سته‌به‌رکردنی به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانی خۆی دا.

له‌ خولی نۆیه‌می سه‌رکو‌ماریدا و به‌ ها‌تته‌ سه‌رکاری ره‌وتی توندنا‌ژوی بالی بنا‌ژوخوا‌زی ده‌سه‌لات، رهحیمی به‌ هۆی بردنه‌ پش‌تی سیاسه‌ته‌کانییه‌وه‌، له‌ لایه‌ن ئه‌حمه‌دی نژاده‌وه‌ وه‌ک جیگری حوقوقی و مه‌جلیسی سه‌رکو‌مار دیا‌ری کرا.

رهحیمی دوا‌ی زیاتر له ۳۰ سال فرتوفیل و ژاینکی پڕ له‌ گه‌نده‌لی و تاوان، به‌ یه‌کیک له‌ ئاوا‌ته‌کانی گه‌یشت و وه‌کوو جیگری سه‌رکو‌مار هه‌لبژیردرا.

هه‌ر له‌و ساله‌دا بوو که‌ چه‌ند که‌س له‌ ئه‌ندامانی مه‌جلیس ئاشکرایان کرد که‌ پڕوانامه‌ی دوکتورای محهمه‌د رهزا رهحیمی ساخته‌یه‌ و ناوبراو ساخته‌کاریی کردوه، به‌لام رهحیمی دواتر به‌ سه‌رسوپرمانه‌وه‌ وه‌کوو به‌رپرسی ناوه‌ندی نه‌هه‌شتتی «گه‌نده‌لیی ئابووری» هه‌لبژیردرا!

له‌وا‌نه‌یه‌ سه‌رنجراکیشتیرین به‌شی ژیا‌نی رهحیمی، روژه‌کانی خزمه‌تی له‌ تاران بووبی که‌ ئه‌و کات به‌ ویناکردنی که‌سایه‌تی ئه‌حمه‌دی نژاد به‌ پیغه‌مبه‌ر __ ئه‌ویش له‌ حالیکدا که‌ وه‌لیی فه‌قیه‌ وه‌کوو سیمبولی ئیسلام و نوینه‌ری خودا ده‌ژمێردی __ نیشانی دا که‌ «هه‌له‌پرست»ترین که‌سی نیو حکومه‌ته‌. ناوبراو گه‌رپه‌یه‌وه‌ که‌ کاتیک که‌ سه‌ردانی سو‌ریه‌ی کردوه، مو‌سلمانیک پنی گوتوه‌ که‌ ئه‌گه‌ر قه‌رار بوا‌یه‌ پیغه‌مبه‌ریکی دیکه‌ له‌ دوا‌ی حه‌زه‌تی محهمه‌د ها‌تابیه‌، ئه‌و که‌سه «ئه‌حمه‌دی نژاد» ده‌بوو!!!

ئێستاش دوا‌ی ۹ مانگ که‌ خامه‌نیی و ئه‌حمه‌دی نژاد تامی شیرینی سه‌رکه‌وتنه‌کیان به‌ ته‌وا‌ی نه‌چیش‌توه‌، هه‌موو ئه‌و فاکتوره‌نی «موه‌هنیس»ی ساخته‌کارییه‌کانیان کردبوو ئاشکرا ده‌بن و کیشی نیوان شه‌ریکی «ساخته‌کارییه‌کان» و «تاوانباران» ئاماژه‌ به‌ دۆخی شیوا‌وی نیو ده‌سه‌لاتی کو‌ماری

کاتی سه‌رکو‌ماری ره‌سه‌نجانی دا خۆی به‌ «سه‌ردار سازندگی» کوردستان پیناسه‌ ده‌کرد. ئه‌وه‌ له‌ حالیک دا‌بوو که‌ به‌ وته‌ی خه‌لکی ئه‌و شاره‌، ئه‌و ئیده‌ایه‌ی رهحیمی درۆیه‌کی گه‌وره‌ بووه‌ و باسکردن له‌ به‌ریوه‌بردنی ۱۳ هه‌زار پڕوژه بۆ پاریزگای سنه‌، ته‌نیا بانگه‌شه‌ بۆ خۆی و خۆشیرین کردن له‌ پیش چا‌وی کاربه‌دستانی تاران بووه.

چاره‌سه‌رکردنی کیشه‌کانی کوردستان له‌ ریگای په‌رهدان به‌ ماده‌ سه‌رکه‌رکانه‌وه‌

به‌دنا‌ویی رهحیمی له‌و سه‌رده‌مه‌دا زیاتر له‌ په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل درۆگه‌وره‌کان و پڕوژه ئه‌منیه‌تییه‌کانی دا بوو. رهحیمی ئه‌کات به‌رده‌وام پنی له‌سه‌ر ئه‌وه‌ داده‌گرته‌وه‌ که‌ ده‌بی خه‌لکی سنه‌ به‌ شتیکه‌وه‌ سه‌رقال بکه‌ین و بۆ جیه‌جی کردنی ئه‌و وته‌یه‌ی رووی له‌ دانانی پارکه‌کان و شوینی گه‌شتیاریه‌کان و دواتر په‌رهدان به‌ ماده‌ سه‌رکه‌ره‌کان کرد. نا‌براو به‌ یه‌کیک له‌و که‌سانه‌ ناسراوه‌ که‌ به‌ شپه‌یه‌کی به‌ریلا‌و ده‌ستی له‌ بلا‌وکرده‌وه‌ ماده‌ هۆشبه‌ره‌کان له‌ سنه‌ دا هه‌بووه‌ و بان‌دیکی تابه‌تی بۆ ها‌ورده‌کردنی ئه‌و ماددا‌نه‌ بۆ سنه‌ له‌به‌ر ده‌ست دا بوو. بۆ سه‌لماندنی ئه‌و ئیده‌ایه‌ش ده‌کرێ بلین تا پیش ئه‌وه‌ی که‌ رهحیمی بیه‌ته‌ پاریزگار، شاری سنه‌ خا‌ویترین پاریزگای ئێران له‌ بوا‌ری گه‌روه‌به‌بووان به‌ ماده‌ هۆشبه‌ره‌کان بوو، به‌لام دوا‌ی ها‌تته‌ سه‌ر کاری ناوبراو، ئه‌و شاره‌ سیمایه‌کی دیکه‌ی به‌ خۆیه‌وه‌ گرت.

کوشتنی جیا‌یران بۆ گه‌یشتن به‌ ئاوا‌ته‌کان

روودانی قه‌تله‌ سیاسیه‌کان له‌و سه‌رده‌مه‌دا، ده‌بیته‌ هۆی به‌دنا‌ویی زیاتری رهحیمی. ئه‌و کوشتار و تیرۆرا‌نه‌ له‌ دوو به‌شی نیوخۆی و ده‌ره‌کی دا بژارده‌کانی کورد ده‌گرته‌وه‌. شه‌هیدکرانی دوکتور شه‌ه‌فکه‌ندی له‌ ده‌ره‌وه‌ی ولات، له‌ نیو‌بردنی «فاروق فه‌رساد»، ئیده‌امی «ناسر سو‌بحانی» و له‌ ئاکامدا کوشتنی خوتبه‌خوینانی نوژیی هه‌ینی سو‌نی مه‌زه‌به‌ه‌کانی کرمانشان و یه‌ک له‌وان ماموستا مه‌لا «محهمه‌د ره‌بیعی»، به‌شیک له‌ کارنامه‌ی تیرۆری رهحیمی له‌ کوردستان. ناوبراو له‌ ریبه‌دانی سالی ۱۳۷۵ی هه‌تا‌وی بۆ کوشتنی مه‌لا ره‌بیعی له‌ نامه‌یه‌کدا بۆ «به‌شاره‌تی» وه‌زیری ئه‌وکاتی نیوخۆی ریژیم دا‌وا ده‌کا که‌ بۆ ناردن‌ی دیا‌ری و حه‌قه‌ده‌ستی بکوژانی ئه‌و تیرۆره‌ سیاسیه‌ په‌له‌ بکه‌ن. هه‌روه‌ها رهحیمی چه‌ند جار له‌ دانیش‌تن و کۆره‌ جو‌را‌وجۆره‌کانیدا، به‌شادی له‌ کوشتنی نا‌پازیبانی حکومه‌ت به‌ تابه‌ت دوکتور شه‌ه‌فکه‌ندی و ماموستا ره‌بیعی به‌ یه‌کیک له‌ شانازییه‌کانی خۆی له‌ قه‌لم دا‌وه.

له‌ دوا‌ین ساله‌کانی پاریزگاری رهحیمی دا، ناوبراو و ها‌وایره‌کانی بلا‌وکرا‌وه‌ی «ئابده‌ر» ده‌رده‌که‌ن. له‌ یه‌که‌م ژماره‌کانی ئه‌و روژنامه‌یه‌دا، رهحیمی هه‌ولی ده‌دا وپرای نیشاندانی دیمه‌نیکی پیچه‌وانه‌ له‌ کوردستان، بارودۆخی ئه‌و نا‌وچه‌یه‌ به‌ دلی خۆی و

قوروه‌ به‌ بی دادگاییکران سزا‌دان و له‌ ده‌ره‌وه‌ی شار ئیعدام کرا. ده‌گوتری رهحیمی له‌و کوشتاره‌دا رو‌لی هه‌بووه‌، به‌لام بکه‌رانی ئه‌و جیه‌یا‌ته‌ش ئیستاش نه‌زانرا که‌ کی بوون و چیان لی‌ها‌ت.

محهمه‌د رهزا رهحیمی له‌ ره‌وتی بانگه‌شه‌ی هه‌لبژاردنه‌کانی مه‌جلیس دا خۆی به‌ کۆره‌ کورد پیناسه‌ ده‌کرد و توانی له‌و ریگه‌وه‌ ده‌نگی خه‌لک کو بکاته‌وه‌ و له‌ هه‌لبژاردنه‌کاندا سه‌رکه‌وتن به‌ ده‌ست بیه‌تی.

ناوبراو پاش به‌ ناو نوینه‌رایه‌تیکردنی شاره‌کانی دیولان و قوروه‌ و سه‌رشا‌وا له‌ «مه‌جلیسی شو‌ورای ئیسلامی»دا جاریکی دیکه‌ به‌ هه‌مان شو‌ناسی ساخته‌یی کوردیه‌یه‌ وه‌ک نوینه‌ری هه‌لبژیردرا‌وی شاره‌کانی سنه‌و کامیاران و دیوانده‌ره‌ له‌ مه‌جلیسدا مایه‌وه‌.

له‌ سالی ۱۳۷۲ وه‌زاره‌تی

نیوخۆی کابینه‌ی دووه‌می ره‌سه‌نجان‌ی به‌ هۆی راسپاردنی سه‌رکو‌ماره‌وه‌، محهمه‌د رهزا رهحیمی وه‌کوو پاریزگاری سنه‌ دیا‌ری کرد و رهحیمییه‌ش هه‌تا‌ها‌تته‌ سه‌رکاری بالی رفۆرمخوا‌زی ده‌سه‌لات له‌و پۆسته‌دا مایه‌وه‌، هه‌موو هه‌ول و ته‌قه‌لای خۆی بۆ سه‌لماندنی خۆشخزمه‌تی به‌ ره‌سه‌نجان‌ی و هه‌روه‌ها مسۆگه‌رکردنی کورسییه‌کانی سه‌ره‌وه‌ی ده‌سه‌لات خسته‌ گه‌ر.

به‌رپرسیاره‌تی رهحیمی له‌سنه‌ هاوکات بوو له‌گه‌ل چالاکیه‌کانی حه‌یزبه‌ کوردیه‌یه‌کان له‌و نا‌وچه‌یه‌، ئه‌وه‌ش بوو به‌ هه‌وکاریک که‌ رهحیمی به‌ پیلان دارشتن بۆ ئه‌و حه‌یزبانه‌ و دژایه‌تیکردنیان زیاتر خۆی له‌ ده‌سه‌لات له‌ تاران نیه‌یک بکاته‌وه‌. ها‌وکاریی رهحیمی له‌گه‌ل ئه‌حمه‌دی نژاد بۆ ئه‌و سه‌رده‌مه‌ ده‌گه‌رپه‌ته‌وه‌، کاتیک که‌ له‌ سنه‌ ئه‌حمه‌دی نژاد راویژکاری پاریزگار بووه‌ و دواتر رهحیمی وه‌کوو پاریزگاری سنه‌ دیا‌ری ده‌کرێ و ئه‌حمه‌دی نژادیش ده‌بیته‌ پاریزگاری ئه‌رده‌بیل. ئیده‌امه‌کانی ئه‌و کات له‌ سنه‌ و قۆلبه‌ستکردنه‌ به‌ کو‌مه‌له‌کان له‌ سه‌رده‌می فه‌رمانداریتی ناوبراو دا، بوو به‌ هۆی ئه‌وه‌که‌ ئه‌و سه‌رده‌مه‌ به‌ سه‌رده‌می ترس و توقاندن له‌ سنه‌ نا‌وبانگ ده‌ربکا.

ناوبراو له‌ سه‌ده‌می ده‌سه‌لاتداریتی له‌و پاریزگایه‌دا موده‌عی ئه‌وی بوو که‌ ۱۳ هه‌زار پڕوژه‌ی ئاوه‌دان کردنه‌وه‌ی به‌ریوه‌بردوه‌ و به‌م شپه‌یه‌ له‌

دوا‌ی له‌ قاو‌درانی رو‌لی «محهمه‌د رهزا رهحیمی» له‌و بانده‌ گه‌نده‌له‌دا، ژماره‌یه‌ک له‌ ئه‌ندامانی مه‌جلیسی شو‌ورای ئیسلامی دا‌وا‌یان کردوه‌ که‌ لیکۆلینه‌وه‌ له‌و تا‌وانانه‌ بکری که‌ درا‌ونه‌ پال «رهحیمی»، به‌لام تا ئیستا ئه‌و بابه‌ته‌ بیده‌نگه‌ی لی‌ کراوه‌ و نیه‌یکانی ئه‌حمه‌دی نژاد و رهحیمی، به‌ هه‌تانه‌ گۆری ئه‌و بابه‌ته‌ که‌ ئه‌وانه‌ ده‌یان‌ه‌وی بوختان بۆ کابینه‌ی ئه‌حمه‌دی نژاد هه‌لبه‌ستن، هه‌ولی له‌نیو‌بردنی دۆسه‌ی ئه‌و گه‌نده‌لییه‌ چه‌ند ملیارد تمه‌نییه‌یان دا.

محهمه‌د رهزا رهحیمی کییه‌ و پیر له‌ چی ده‌کاته‌وه‌؟

محهمه‌د رهزا رهحیمی، جیگری یه‌که‌می ئه‌حمه‌دی نژاد، ره‌زمی هه‌له‌پرستی و بی‌پروایی ده‌ولته‌ی ئیستا‌یه. به‌ چا‌ولیکردن له‌ کارنامه‌ی رهحیمی له‌ بوا‌ره‌ جو‌را‌وجۆره‌کانی به‌رپه‌وه‌به‌ری

یه‌کیک له‌ گرینگترین هه‌وکاره‌کان که‌ ده‌بیته‌ هۆی نه‌بزووتن و پینشه‌که‌وتنی ولاتان و کو‌مه‌له‌که‌کان، گه‌نده‌لیی ئابوورییه‌. گه‌نده‌لیی ئابووری ده‌توانی هه‌ره‌شه‌یه‌ک بۆ سه‌ر سیسته‌می سیاسی و ئابووری و مه‌تانه‌ پیکرا‌ویی حکومه‌ت بی. به‌ واته‌یه‌کی دیکه‌، گه‌نده‌لی، که‌لکه‌رگرتنی خراپ له‌ ده‌سه‌لاتی حکومه‌تی بۆ گه‌یشتن به‌ به‌رژه‌وه‌ندی تاکه‌که‌سییه‌.

گه‌نده‌لیی ئابووری و ئیادری، وه‌کوو هه‌ر دیا‌رده‌یه‌کی کو‌مه‌لایه‌تی و ئابووری، به‌ هه‌ندی هه‌وکار و پڕۆسه‌ی ئالۆزه‌وه‌ به‌سه‌راوته‌وه‌ و له‌ روانه‌یه‌کی به‌ریلا‌وتر دا هه‌وکاره‌ ده‌روونی، کو‌مه‌لایه‌تی، سیاسی و ئابووری و .. هتد له‌ خۆی ده‌گرێ.

یه‌کیک له‌و سیسته‌مه‌ سیاسیه‌یه‌نی که‌ له‌ ۳۰ سالی رابردوو دا، گه‌نده‌لیی ئابووری به‌ زه‌قی تیدا وه‌به‌رچا‌و که‌وتوه‌، نیه‌امی کو‌ماری ئیسلامی ئێران بووه‌ و ئه‌و دیا‌رده‌یه‌ ته‌نیا له‌ ئاسته‌کانی خوا‌ره‌وه‌ی سیسته‌م و حکومه‌ت دا نه‌بووه‌، به‌لگوو گه‌وره‌ کاربه‌دستان و که‌سانی ناسرا‌وی ئه‌و حکومه‌ته‌، گه‌نده‌لتیینی ئه‌و کو‌مه‌لگایه‌ بوون.

هه‌ر چه‌ند زۆر جار گه‌نده‌لیی مل ئه‌ستووره‌کانی کو‌ماری ئیسلامی له‌ قاو‌دران، به‌لام دوا‌ی ماوه‌یه‌ک بینه‌راوه‌ که‌ ئه‌و که‌سانه‌ نه‌ ته‌نیا سزا نه‌درا‌ون یان له‌سه‌ر کاره‌که‌یان لانه‌براون، به‌لگوو خه‌زا ده‌سه‌لاتیکی زیاتر و پۆستیکی هه‌ستیارتری حکومه‌تییان پنی دراوه‌ و قسه‌ی له‌ جاران زلتریان کردوه.

دوا‌ین نمونه‌ی گه‌نده‌لیی ئابووری ئێران، له‌ نیو خۆدی ریژیی کو‌ماری ئیسلامی دا و له‌ لایه‌ن یه‌کیک له‌ ئه‌ندامانی مه‌جلیسی شو‌ورای ئیسلامی له‌ قاو‌درا.

روژی ۱۷ خاکیه‌ لویه‌ی ۱۳۸۹، «ئه‌لیاس نادران» نوینه‌ری تاران له‌ مه‌جلیسی شو‌ورای ئیسلامی، بۆ یه‌که‌م جار و له‌ پیش چا‌وی میدیا‌کانی نیوخۆی ئێران، ئاشکرا‌ی کرد که‌ «محهمه‌د رهزا رهحیمی» جیگری یه‌که‌می محهمود ئه‌حمه‌دینژاد یه‌کیک له‌ ئه‌ندامانی سه‌ره‌کی باندی گه‌نده‌لیی ئابووری ناسرا‌و به‌ «بازنه‌ی شه‌قامی فاتمی»یه‌ و راشیکه‌یاند که‌ سه‌رجه‌م ئه‌ندامانی ئه‌و بانده‌ جگه‌ له‌ محهمه‌د رهزا رهحیمی قۆلبه‌ست کراون و نا‌ره‌زایه‌تی خۆی سه‌بارت به‌ چا‌وپۆشی له‌و تا‌وانه‌ی «رهحیمی» له‌ لایه‌ن ده‌زگای قه‌زاییه‌وه‌ ده‌ربری.

هه‌رچه‌ند دوا‌ی ئه‌و له‌قاو‌دانه‌ی «ئه‌لیاس نادران» نوینه‌ری تاران له‌ مه‌جلیس، محهمه‌د رهزا رهحیمی و ئیسه‌فندیار رهحیم مه‌شایی و راویژکارانی دیکه‌ی ئه‌حمه‌دی نژاد نا‌ره‌زایه‌تییی خویان له‌و وتانه‌ی نوینه‌ری تاران ده‌ربری، به‌لام به‌لگه‌کان نیشان ده‌ده‌ن که‌ هه‌موو گه‌نده‌لیی و پا‌ره‌وه‌رگرتن و راگواستن و دا‌به‌شکردن له‌و بانده‌ دا، به‌ وا‌ژۆی محهمه‌د رهزا رهحیمی ئه‌نجام دراوه‌.

ئه‌وه‌ له‌ حالیکدا‌یه‌ که‌ مانگیک پینش‌تریش، ۲۱۶ ئه‌ندامی مه‌جلیسی شو‌ورای ئیسلامی له‌ نامه‌یه‌کی سه‌رئاوه‌لا دا بۆ «لاریجانی»، وپرای ئاماژه‌کردن به‌ گرتنی ئه‌ندامانی بان‌دیکی «گه‌نده‌لیی ئابووری» رایانگه‌یاندبوو که‌ چه‌ند که‌سیک له‌و په‌روه‌نده‌یه‌دا ناویان ها‌توه‌ که‌ بریا‌رده‌ری سه‌ره‌کی له‌و بانده‌ دا‌بوون، به‌لام هه‌شتا نه‌گیراون.

هه‌ر چه‌ند زۆر جار گه‌نده‌لیی مل ئیسلامی له‌ قاو‌دران، به‌لام دوا‌ی ماوه‌یه‌ک بینه‌راوه‌ که‌ ئه‌و که‌سانه‌ نه‌ ته‌نیا سزا نه‌درا‌ون یان له‌سه‌ر کاره‌که‌یان لانه‌براون، به‌لگوو خه‌زا ده‌سه‌لاتیکی زیاتر و پۆستیکی هه‌ستیارتری حکومه‌تییان پنی دراوه‌ و قسه‌ی له‌ جاران زلتریان کردوه.

ده‌بنه‌ هۆی په‌ره‌گرتنی گه‌نده‌لی له‌ نیو لایه‌کانی بنه‌وه‌ی کو‌مه‌ل و هه‌لدانی ئابووری، تووشی گرفت ده‌بی. به‌ واته‌یه‌کی دیکه‌ گه‌نده‌لی ره‌وتیکه‌ که‌ به‌ها ئه‌خلاقیه‌کانی مرۆف لا‌واز ده‌کا و باوه‌رپه‌کانی ئه‌و مرۆقه‌ گه‌نده‌لکاره‌ پش‌تی پنی نا‌به‌ستری.

سه‌رچاوه‌کانی ئه‌م زانیاریانه‌:

- ۱ - «نقش محمدرضا رحیمی در دولت دهم ؟» ناصر غفاری - سایت جنبش راه سبز
- ۲ - «فساد در سال های استانداری»- سایت زبان
- ۳ - «مولفه‌های فساد اقتصادی» - حسین رادمشیدان
- ۴ - سایت بی بی سی و «ایلنا»

سیاوش

شهبهقی ناز

ئەمین گەردیلانی

کووچه پۆل و شهبهقی نازی له په‌نپیره‌ها
 ئاسمان شەق بوو تەگی شەونمی ئەستێره‌ها
 شەونمی واژه‌ها لەسه‌ر کۆشی فەیاڵ بوونه‌ها
 کە تریفەمی بزه‌ها لەو لێوه‌ها کولاورێره‌ها
 وتم: ئەی شۆفی بەدەو بۆفەمی تو بوومه‌ها
 وەرە ئەم تەگ تکی فرمیسکمه‌ها بژمیره‌ها، تکا
 ئاوری بەرداوه‌ها تە دڵ پێنی کەر هاوێژی نیکات
 بکه‌ها، مەمیک و بە تاقەلی قژەوه‌ها بیره‌ها
 مەمکەلەت بکەرە لەبەر ماکی ئەشقی دێره‌ها
 بۆ کێرانی دانی دڵ و وەسلی ئەوین فیره‌ها، تکا
 سەرم هەلکەت و لەبەر دەرگی ئەوینم دانا
 دایە بەر شەق وتی پێم: باوی نییه‌ لیره‌ها
 من نیکام برسێهه‌ها بۆ دینی کۆلی رووت و کەچی
 له‌ نیکات شەونمی ماچی ئەوی چاوی تیره‌ها
 بوومه‌ها تاویکی سەری کەوتوو له‌ نیو کووچه‌ها تان
 چاوی تیره‌ها بزه‌ها و له‌ په‌نپیره‌ها تکا.

پاییزی ۱۳۸۶

له‌ مائی ئیوه‌ داوه‌ت بۆه‌ ده‌نوئ
 له‌ ئەسپی کەمەرانیان سواران
 رکیف دەرکوتن له‌ رگیه‌ی فۆشکراوا
 له‌ تەفتی دۆلیدا چوو کمان دەپیتن
 مەگەر ئەووری له‌ سەر رییازی پیرۆز
 گولی عومری سیاوشمان بەفیرۆ
 مەگەر ئەوویوه‌ داسی میترک و جاران
 ئەوا فیلۆ هەساوه‌ مزڵو دياره‌ .
 بەگەم مەگەر له‌ لامان پڕشکویه‌
 له‌ بن هەر گۆیڤی لێوگه‌ و بەشاری
 له‌ گۆوه‌ندی برادا هەر براهه‌
 بەلام یاری بکەن له‌ شۆره‌ سواره‌ی
 به‌ چن ماوه‌ له‌ دۆلگی به‌ ساما
 هەتا میلاقه‌ تەمسیلی شەهیده‌
 «هەسەلمێتی له‌ قۆناغیکی ئەستەم»

تەلان

۲۰، ۲، ۱۳۷۱ ئای هەتاوی

شەپۆری شینی ئیمه‌ها نایه‌ته‌ گۆی
 فورا نەیکا که‌ پێشه‌نگو هەله‌نگۆی
 بەره‌و رەشمالی تازە و فیه‌وتی چۆی
 که‌ سەرکەوتن له‌ ژدان که‌ یه‌نه‌سه‌رسۆی
 له‌ ریزی پێشی پێشه‌نگی مەره‌نگۆی
 له‌ سەر تەشتی فەیانەت چۆن «دەرپۆی»
 هەتا تیرتر بن کۆل سوورتر «پشکۆی»
 له‌ بیرو بن له‌ کۆیوه‌ کە یونه‌ گۆی
 مبارک بن له‌ شان، شوکەتی نوئ
 له‌ دەرسلەوتی ئەباتی ئیوه‌ دەرۆی
 له‌ پێش فەلکێوه‌ شان و پیل «هەه‌نوئ»
 له‌ کویستانان هەمیسان ئەسپی «اژوئ»
 بەلام کۆل نارا شپرو تیری «دەرۆی»
 له‌ کام یی، رز، ریشاژویه‌، «دەرۆی»
 تەلانیس سەنگەرە ییوسته‌ نەزروئ

زۆریه‌ی جاران له‌ به‌رامبەر بکه‌ویت و به‌ خەم و په‌ژاره‌ی
 ره‌گه‌زی به‌رامبەر دا به‌رۆکی هێمن پیرییه‌وه‌ به‌ تەنی جی دەمیتیت:
 ده‌گرت و له‌ ناخه‌وه‌ ئاخی پی «دیت و راده‌بێر و هه‌کوو
 هه‌له‌ده‌کشیت: سەروێ ره‌وان من چ بکه‌م
 «بەلام ئەی فریشتە‌ی جوانی که‌ به‌ قوربانی نەگەم روخ و
 ره‌نگه‌ ئەم نوکته‌ نەزانی ره‌وان من چ بکه‌م
 په‌ری شیعەر هه‌ک کچی جوان قەدی ئەو شوخه‌ وه‌کوو دۆخ
 بۆ پیاوی پیر نایه‌ته‌ ژوان» و خەدنگه‌ و ئەفسوس
 پشته‌که‌م کومه‌ وه‌کوو مالی پشته‌که‌م کومه‌ وه‌کوو مالی

له‌ کورتیییدا تەمەن و دياره‌
 به‌و دیداره‌ راناگا
 هەتا کۆمتر دەبی پشتم پتر
 هەله‌ده‌کشێ مینی ژۆپ
 ئیتر دەستم به‌ داوینی کچی
 ره‌سوول سولتانی ئەو شارە راناگا»
 له‌ به‌یتی یه‌که‌مه‌دا ترس له‌
 مەرگ و نەگه‌یشتن به‌و مزگینێ
 و به‌لینه‌ی پیتی دەریت روون

ژیانی مامۆستا (هێمن) له ناوینە‌ی چەند دیرە شیعریکیدا

ئەدەب و هونەر، به‌ تا یه‌ تی پاش گهوران و پینگە‌یشتنی فۆر مالیسته‌ کان، هاتنه‌ سەر ئەوه‌ی ئیتر ده‌قه‌ ئەده‌بیه‌کان نەک به‌ پیتی ژياننامه‌ و بواری کۆمه‌لایه‌تی و سەرده‌می له‌ دایکبوون و...ی شاعیر و نووسه‌ران لیک ده‌نه‌وه‌ و تەفسیریان بکه‌ن به‌ لکۆو بۆ لیکدانه‌وه‌ی بابته‌ ئەده‌بیه‌کان، پشتم به‌ خودی ده‌قه‌کان به‌یستن به‌ بی له‌ به‌رچاوترنی نووسه‌ر و شاعیر. چونکه‌ ئەوان پیتان وابوو، ده‌قی ئەده‌بی خۆی جیهانیکی سەره‌بخۆی زمانیه‌ و خۆیتەر و ره‌خنه‌گر ده‌بی به‌ شپته‌ لک‌دنه‌وه‌ی په‌یوه‌ندییه‌کانی نیوان پینگه‌اته‌ و بنه‌مای ده‌قه‌که‌ مه‌ته‌لی ماناکی هه‌لپێن. ئەو بواره‌ش هەتا ئیستاشی له‌گه‌لدا بیت، هەر قسه‌ هه‌له‌ده‌گرت و قسه‌ی له‌سه‌ر ده‌که‌نه‌وه‌.

شیعری هێمن به‌ هه‌موو بواریکیدا لیکدانه‌وه‌ هه‌له‌ده‌گرت. هه‌م ده‌گرت به‌ پیتی پێوه‌ هه‌زمنۆتیکی و فۆرمالیستییه‌کان بخویندریته‌وه‌ و هه‌میش ده‌گرت له‌ به‌ ئاوردانه‌وه‌ له‌ رووداوه‌کانی سەرده‌می خۆی باسیان بکریته‌ و هه‌میش ده‌گرت له‌ رگیه‌ی شیعره‌کانیه‌وه‌ بزانیته‌ و ئەو مروقه‌ کێ بووه‌ و چۆن ژیاوه‌...

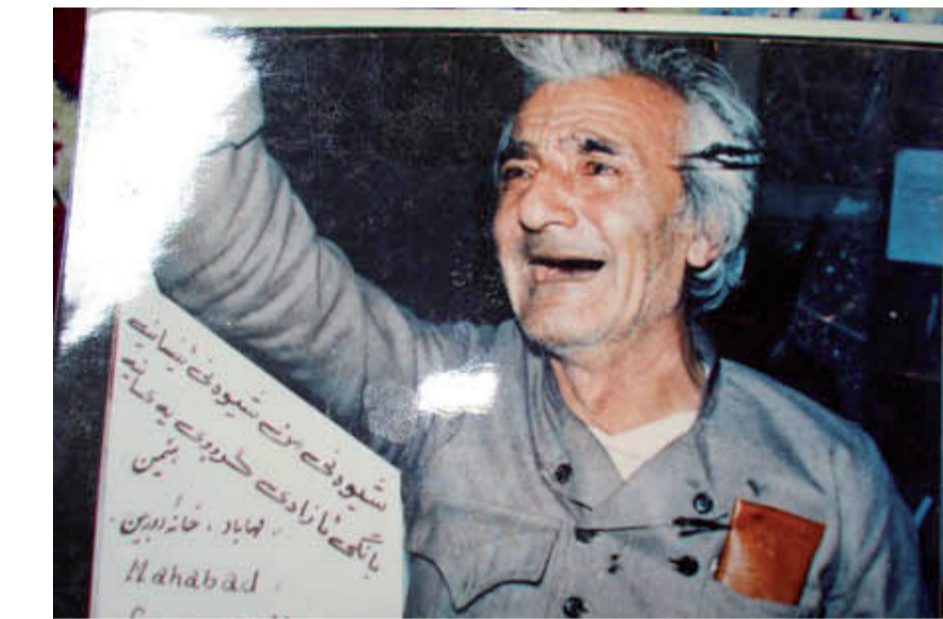
بۆ نمونه‌ هەر که‌س ئاگاداری بارودۆخی دامه‌زرانی ریکخراوی (ژ.ک) نەبیت و نەزانیته‌ له‌وه‌ی یه‌کیک له‌ سوینده‌کان ئەوه‌ بووه‌ که‌ ده‌بی هه‌موو ئافره‌تیکی نیشتمانه‌که‌ت و هه‌ک دایک و خۆشکی خۆت سەیر بکه‌یت، پیتی و ده‌بیت هێمن که‌ سیک دیمه‌وه‌ دیتنت ئەمما

ئەگەر به‌ شپوه‌یه‌کی زۆر زۆر گوشراو و کورتکراوه‌ تاریفیک له‌ ریالیزم، بکه‌ین، ده‌کرێ بلین، بریتیه‌ له‌ قوتابخانه‌ هونەری و به‌تایبه‌تی ئەده‌بی-یه‌ی، که‌ له‌ نیوه‌ی یه‌که‌می سەده‌ی نۆزده‌هه‌م دا، له‌ فەرهنسا، سەری هه‌ل دا، و دژکرده‌وه‌یه‌ک بوو له‌ به‌رامبەر قوتابخانه‌ی پارناس (هونەر) بۆ هونەر دا. ئەوان خوازیری ئەوه‌ بوون که‌ ژیان و واقع ده‌قاوده‌ق ده‌بی له‌ نیو هونەر و به‌ره‌مه‌ ئەده‌بی و هونەرییه‌کاندا ره‌نگدانه‌وه‌ی هه‌بیت.

ریالیزم خۆی به‌سه‌ر چەند چۆردا، دابه‌ش کراوه‌ وه‌ک: ریالیزمی مارکسیستی، ریالیزمی ره‌خنه‌گرانه‌ و ریالیزمی جادوویی... به‌شیک هه‌ره‌ زۆری شیعره‌کانی مامۆستا هێمن ده‌چنه‌ خانه‌ی ریالیزمی ره‌خنه‌گرانه‌وه‌. لێزه‌دا مه‌جالی لیکدانه‌وه‌ی هه‌مه‌ لایه‌نه‌ی ئەو بابته‌ نییه‌، هەر بۆیه‌ تەنیا چەند دیرە شیعریک له‌ هوناره‌کانی هێمن که‌ تەنیا ته‌عبیریکی بی پێچ و په‌نا و بی سانسۆرن له‌ ژيانی خۆی وه‌ک نمونه‌ دینییه‌وه‌.

له‌ سه‌ره‌تاکانی سەده‌ی بیسته‌مه‌وه‌ ره‌خنه‌گرانی بواری

دیاره‌. به‌لام له‌ به‌تی دواترا ده‌رده‌که‌وی ئەو ترسه‌ له‌ مردن تەنیا ترس له‌ مەرگیکی له‌نه‌کاو و ده‌ستی قەزا و قەدر نییه‌ به‌لکۆو، ترس له‌ تەمەنه‌. ترس له‌ پیرییه‌. ئەوی شاعیر به‌ وردی ئاگاداری باری جه‌سته‌ی خۆیه‌تی و ده‌زانی چواردیواره‌که‌ی جه‌سته‌ی له‌رزۆک بووه‌ و وه‌ک خه‌بیام ده‌لی:

«گیانم ده‌ره‌چوو وتم وچانیکی فەرمووی دیواری له‌شت شکسته‌ چۆن بار ناکه‌م؟»

هه‌مینش له‌وه‌ ده‌ترسیت رییواری گیانی، چیتر له‌ دیواری شکستی جه‌سته‌یدا رانه‌وه‌ستی و به‌و دیداره‌ نه‌گات...

ئەم حسه‌ره‌ته‌ له‌ زۆر دیرە شیعری دیکه‌دا به‌رچاوه‌:

«ده‌ستی له‌رزۆکم هەتا تییایه‌ هیزی به‌ی گۆشین لیم گه‌ری تاوی له‌ باخی سینه‌ میوان بیه‌مه‌...»

به‌لام ئەو هه‌ست به‌ پیریتییه‌

هه‌ره‌تر لاره‌تر ریتیه‌
 کاتر ئاویله‌ ده‌گه‌ل
 زینه‌ده‌وه‌ وایه‌ بکه‌م
 بارگه‌ی تیقه‌وه‌ پێش
 و به‌ر زه‌وی یاری
 له‌ ژنێر وایه‌ ته‌نێر
 یاسر ئاویله‌ بکه‌م
 ئاوه‌ بوو شه‌وره‌مر
 هه‌م ئاوه‌ بوو کورد بوو
 وه‌م زوو له‌ ده‌وه‌ بکه‌م
 بکه‌م؟

به‌ر له‌ مالاوایی

خاتوونی جیی شانازی من

هه‌وا

داده‌ پیرۆز ئه‌و خاتوونه‌ به‌ریزه‌یه‌ که‌ هه‌ر چه‌ند سال‌ جارێک ده‌ببینم، نزیکه‌ی ۳ ده‌یه‌ له‌ شه‌هید بوونی میرده‌که‌ی رابردوو، به‌لام هه‌شتا‌ جه‌وان دیاره‌. ئه‌و که‌ مه‌ینه‌ت و ئازاری سێ ده‌یه‌ی دایه‌ران له‌ پیاوه‌ خۆشه‌ویسته‌که‌ی و، کویره‌وه‌ری سێ ده‌یه‌ی بیه‌ژنکۆشی و به‌خێوکردنی کۆشیک منداڵی‌شی بینه‌وه‌، ئاوا جه‌وان و جه‌وان ماوه‌ته‌وه‌. به‌م پێیه‌ ده‌بی له‌ کاتی شه‌هید بوونی میرده‌ پینشمه‌رگه‌که‌ی دا، له‌ سه‌ره‌تای قوناغی لاوه‌تی دا بووبن.

ویناکردنی زۆر به‌ زحمه‌ته‌! ژنیکی ۲۰.۲۲ ساله‌ی جه‌وان و جه‌وان، به‌ چوار پینج منداڵه‌وه‌ به‌ ده‌روونیک که‌ خه‌می بیکۆتایی له‌ ده‌ستدانی باوکی منداڵانی تیندایه‌، به‌ گۆ کیشه‌کانی ژیان و به‌ریچوون دا بچن، ئه‌ویش له‌ سیبه‌ری ریژیمیک دا که‌ میرده‌که‌ی کۆشته‌وه‌، له‌ خۆت و منداڵه‌کانت بیزاره‌و زۆر داوی ناوه‌ته‌وه‌ بۆ ئه‌وه‌ی بنه‌ماله‌ی شه‌هیدان و خه‌باتگیرانی کوردستان تینی بکه‌ون و تیندا عه‌یبدار بن. خاتوونی جیی شانازی من، نه‌ک هه‌ر که‌سیکی ئه‌وتوی نیه‌، باری قورسی دایه‌نگردنی ژیانی چه‌ند منداڵ له‌ سیبه‌ری ریژیمیک دوژمینی له‌گه‌لدا بخوا، ده‌بی خه‌مخۆری دوو بنه‌ماله‌ی دیکه‌ش بی، بنه‌ماله‌ی دووشووبرای خۆی که‌ ئه‌وانیش، ریژیمی کۆماری ئیسلامی گه‌وره‌ی مالیی لی کۆشوتوون. دوو بنه‌ماله‌، که‌ سه‌ره‌پرستی ئه‌وانیش به‌ چه‌ند منداڵه‌وه‌، که‌وتۆته‌ سه‌ر شانی دوو دایکی هه‌شتا‌ جه‌وان.

وینا کردنی زۆر به‌ زحمه‌ته‌! پیاوان، ئه‌وانه‌ی گوشاری تایبه‌تی ریژیم و به‌کرگیروانی ئه‌و ریژیمه‌شیان له‌سه‌ر نیه‌و له‌ ره‌وتی کار له‌ بازارو هاته‌ن نیه‌و کومه‌لدا، چه‌ختی بوون و خاراوان، له‌ سه‌ره‌پرستی بنه‌ماله‌و دایه‌نگردنی ژیانی ئه‌وان به‌و هه‌مووه‌ گرانی و بیکاری و کیشه‌ کومه‌لایه‌تیانه‌وه‌، وه‌زله‌ هاتوون و هه‌میشه‌ ناله‌یان دئ، ئه‌دی ژنانیکی هه‌شتا‌ ساردو گه‌رمیی رۆژگار نه‌چیتشوو و که‌م ئه‌زموون که‌ له‌ پر میردیان له‌ ده‌ست ده‌دن، چون‌ خۆ له‌ قه‌ره‌ی ئه‌م ژیانه‌ بدن؟ به‌لام دادی من، قۆلی لی هه‌له‌مه‌الی. منداڵه‌کانی، که‌ بابیان شه‌هیدی ریگای ئازادییه‌، نابئ برسی و نه‌خوینده‌وار بن. بۆ خۆی که‌ ژنی شه‌هیده‌، نابئ عه‌یبه‌ی بیته‌وه‌ سه‌ر، هاوسه‌رو یادگارده‌کانی شووبرا شه‌هیده‌کانی بیکه‌س نین، ئه‌وه‌نیه‌ ئه‌ویان هه‌یه‌. دادی من، ئه‌گه‌ر چی پیکه‌وه‌ناتی ژیانی هاوبه‌ش له‌ داوی مه‌رگی میرده‌ شه‌هیده‌که‌ی له‌ خۆی حه‌رام کردوو، به‌لام بۆ هاوسه‌ری شووبراکی به‌ شتیکی ره‌وا و سه‌روشتی زانیوه‌ که‌ شووبه‌که‌نه‌وه‌، به‌ومه‌رجه‌ی ده‌ست له‌ منداڵه‌کانیان هه‌ل نه‌گرن، هه‌یلانه‌یان لی تیک نه‌دن و ئه‌نوایه‌ک بۆ جگه‌ر گۆشه‌کانیان په‌یدا بکه‌ن. مخابن، زۆر جارن ئه‌م "ئه‌نوا" و فریاره‌سانه‌ که‌ به‌رواله‌ت به‌ مه‌به‌ستیکی ئینسانی ژیانی هاوبه‌ش له‌گه‌ل ژانی هه‌تیوبار پیک دینن، به‌ که‌سانیکی هه‌له‌پرست ده‌رده‌چن و رووی راسته‌قینه‌ی خۆیان ده‌رده‌خه‌ن. ده‌که‌ونه‌ به‌ده‌ره‌فتاری و بیانوگرتن به‌ منداڵه‌ بیباوه‌که‌کان، ژنه‌که‌یان ده‌خه‌نه‌ ژیر گوشار بۆ ئه‌وه‌ی له‌ نیوان میرد و منداڵی تازه‌ و منداڵانی میردی پیتشویی یه‌کیان هه‌ل بژی. مشوور خۆری منداڵانی پیتشویی هاوسه‌ری ئیستایان نین، یا بۆ خۆیان ده‌یانچه‌وسیتنه‌وه‌ یا ده‌ریان ده‌په‌رینن و به‌ره‌و چاره‌نووسیکی نادیار، پالیان پتوه‌ ده‌نن. لیره‌ش دا خاتوونی جیی شانازی من، جیگای دایک بۆ منداڵه‌کانی شووبرای شه‌هیدی پر ده‌کاته‌وه‌ و ته‌نانه‌ت له‌ دوا تخووبی هه‌لدێران، له‌ سنووری مه‌رگ ده‌یانگه‌ریتنه‌وه‌ و ده‌یاننه‌یتنه‌وه‌ سه‌ر ریگای ژیان به‌ سه‌ر به‌رزی. خۆزگه‌م ده‌خواست ئه‌وه‌نده‌ له‌ په‌رده‌دا نه‌دوابایه‌م و بم توانییا یه‌که‌یه‌که‌ی ئه‌و ژنه‌ رووسوور و سه‌ره‌رزانه‌م به‌ ده‌نگ و ره‌نگی خۆیان و له‌ زمانی خۆیانه‌وه‌ به‌هه‌موولا ناساندبا که‌ به‌ هه‌ممه‌تی که‌م وینه‌ و به‌وپه‌ری له‌ خۆ بردوویییه‌وه‌، ژیانی خۆیان بۆ خزمه‌ت و سه‌ره‌پرستی یادگارده‌کانی شه‌هیدانی ئه‌م کوردستانه‌ ته‌رخان کردوه‌. خۆزگه‌م ده‌خواست ئه‌وه‌نده‌م ده‌سه‌لات هه‌بایه‌، له‌ سامانی ئه‌و که‌سانه‌ی ته‌نیا له‌ بیر پیکه‌وه‌ناتی سه‌روه‌توسامان دابوون و هه‌یچیان بۆ نه‌ته‌وه‌که‌ی خۆیان نه‌کردوه‌، باشترین ژیان بۆ ئه‌م قوربانیانه‌ی خه‌باتی رزگارخوایی نه‌ته‌وه‌که‌مان دابین ده‌کرد. خۆزگه‌م تپچووی خه‌باتی رزگارخوایی ئه‌م نه‌ته‌وه‌یه‌، نادادپه‌روه‌رانه‌ دابه‌ش نه‌کرایه‌.

رۆژنامه‌نووسی کوردی، سالیکی پر له‌ سه‌رکه‌وتن بۆ رۆژنامه‌نووسانی کوردو رۆژنامه‌نووسی کوردی بن.

پیرۆز بی‌یادی ۱۱۲ ساله‌ی رۆژنامه‌نووسی کوردی

کارگیران و نووسه‌رانی رۆژنامه‌ی کوردستان

رۆژنامه‌نووسی کوردیدا داده‌نه‌وین و هیواداره‌ سالی داهااتووی ته‌مه‌نی

هه‌روه‌ها کوردی و هه‌روه‌ها شه‌هیدان و تیکۆشه‌رانی کۆچکردووی بواری

به‌ بۆنه‌ی یادی ۱۱۲ ساله‌ی رۆژنامه‌نووسی کوردی، رۆژنامه‌ی "کوردستان" وپرای به‌رز راگرتنی ئه‌و یاده‌، سه‌ری ریز له‌ ئاست دامه‌زریتنه‌ری رۆژنامه‌ی

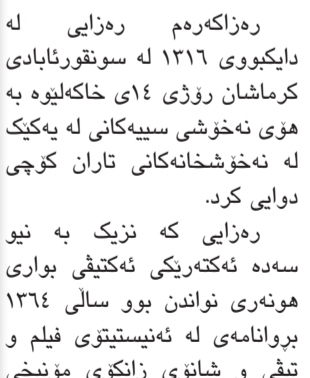
شوجاعه‌دین شه‌فا، ئه‌دیب و ناوداری ئێرانی کۆچی دواپی کرد

شوجاعه‌دین شه‌فا، ئه‌دیب، لیکۆله‌رو وهرگیزی به‌ناوبانگی ئێرانی ئیوارهی رۆژی شه‌مه‌ ریکه‌وتی ۲۸ی خاکه‌لیوه‌ له‌ پاریس کۆچی دواپی کرد. شه‌فا سالی ۱۳۹۷ی هه‌تاوی له‌ قوم له‌دایک بوو و داوی زانکۆی تاران له‌ به‌یرووت و پاریس درێژه‌ی به‌ خویندنی بالای خۆی داو پله‌ی دوکتورای وهرگرت. شوجاعه‌دین شه‌فا کتییی کۆمیدی ئیلاهی "به‌ره‌می دانته‌ و به‌هه‌رمگه‌لیکی دیکه‌ی گوته‌ و ئاندری ژیدی کردوه‌ به‌ فارسی.

ناوبراو له‌ سه‌رده‌می حکومه‌تی پاشایه‌تی دا پله‌ی جۆراوجۆری وه‌ک سه‌روکایه‌تی کتییخانه‌ی نه‌ته‌وی په‌له‌وی، سه‌روکی گشتی ئه‌نجومه‌نی نیونه‌ته‌وه‌یی ئێران ناسان و جیگری فه‌ره‌نگی ده‌رباری پادشایه‌تی له‌ ئه‌ستۆدابوو. ناوبراو هه‌روه‌ها دوکتورای ئیفتخاری له‌ زانکۆکانی رۆم، مۆسکو، ئیسپانیا و ئوتریش وهرگرتوه‌و داوی شوێشی گه‌لانی ئێرانیش درێژه‌ی به‌ کاروچالاکي خۆی داوه‌.

ره‌زا که‌ره‌م ره‌زایی ئه‌کته‌ری کوردی رۆژه‌لات کۆچی دواپی کرد.

ره‌زا که‌ره‌م ره‌زایی له‌ دایکبووی ۱۳۱۶ له‌ سونقورئابادی کرمانشان رۆژی ۱۴ی خاکه‌لیوه‌ به‌ هۆی نه‌خۆشی سیبه‌کانی له‌ یه‌کیک له‌ نه‌خۆشخانه‌کانی تاران کۆچی دواپی کرد.

ره‌زایی که‌ نزیک به‌ نیو سه‌ده‌ ئه‌کته‌ریکی ئه‌کتییی بواری هونه‌ری نواندن بوو سالی ۱۳۶۴ به‌روانامه‌ی له‌ ئه‌نستیتۆی فیلم و تیفی و شانۆی زانکۆی مۆنیخی ئالمان وهرگرتوه‌و جگه‌ له‌ نواندن و ده‌ورگیزان له‌ زۆریک فیلم و زنجیره‌ی تیفی دا کاری نووسین و ده‌ره‌یتان و وهرگیزانی ده‌قه‌ ئه‌ده‌بییه‌کانی کردوه‌.

ره‌زا که‌ره‌م سالی ۱۳۴۹ به‌ ده‌ورگیزان له‌ فیلمی "ده‌ستدێژی" دا هاته‌ نیو کاری سینه‌ماو سالی ۱۳۸۶ دواپین کاری خۆی به‌ ناوی «مه‌جنون و له‌یلی» له‌ میژووی کاری سینه‌مایی خۆی دا تومار کرد.

خه‌لاتی ئازادی راده‌برین له‌ لایه‌ن هه‌وائنێرانی بی‌ سنووره‌وه‌ درایه‌ ژیا به‌نی یه‌عقوب

ژیا به‌نی یه‌عقوب، ویناگنوس و چالاکي مافی ژنان خه‌لاتی ئازادی راده‌برینی ریکخراوی هه‌وائنێرانی بی‌ سنووری پی درا. ریکخراوی هه‌وائنێرانی بی‌ سنوور له‌ بلاکراوه‌یه‌که‌دا به‌ بۆنه‌ی به‌خشینی ئه‌م خه‌لاته‌ رایگه‌یاندوه‌ که‌ ژیا له‌ ریزی هه‌ره‌ پیتشه‌وه‌ی تیکۆشان بۆ ئازادی راده‌برین له‌ ولاته‌که‌ی دا خه‌بات ده‌کاو ئه‌و بنه‌ماله‌که‌ی هه‌تا ئیستا تپچوویه‌کی قوورسیان بۆ ئه‌و مه‌به‌سته‌ داوه‌.

له‌ پاش راگه‌یاندنی ئاکامی هه‌لبژاردنه‌کانی سه‌رکۆماری ئێران، که‌ ناره‌زایه‌تی به‌ریلاوی خه‌لکی لیکه‌وته‌وه‌، ژیا به‌نی یه‌عقوب و هاوسه‌ره‌که‌ی به‌هه‌من ئه‌مووی له‌لایه‌ن هیزه‌ ئه‌منیه‌تییه‌کانی ریژیمه‌وه‌ ده‌سه‌سه‌ر کران. بریاره‌ ئه‌م خه‌لاته‌ له‌ مانگی ژوئه‌نی ئه‌مسال دا له‌ شاری بۆنی ئالمان پیتشه‌ش به‌ ویناگي "ئیمه‌ رۆژنامه‌نووسین" که‌ ویناگي ژیا یه‌ بکری.

ئه‌نجومه‌نی "لینکۆن سه‌نته‌ر" ریزی تایبه‌تی له‌ به‌هه‌من قوبادی ده‌گه‌رئ

ئه‌نجومه‌نی ناوداری فیلمی "لینکۆن سه‌نته‌ر" له‌ شاری نیویۆرک چاوی به‌ به‌ره‌مه‌ سینه‌ماییه‌کانی سینه‌ماکاری ناوداری کورد به‌هه‌منی قوبادی داخشان و ریزی تایبه‌تی له‌ ناوبراو گرت. له‌م چاوخشانده‌ به‌ به‌ره‌مه‌کانی قوبادی دا که‌ به‌ ئاماده‌ بوونی خۆی و خاتوو رۆکسانا ساییری له‌ رۆژی ۱۴ ئه‌پریل دا به‌ پیتشاندانی "که‌س به‌ پشیله‌ ئێرانییه‌کان نازانی" ده‌ستی پی کردو دواتر به‌ره‌مه‌کانی دیکه‌ی ده‌ره‌ینه‌ر وه‌ک "ساتیک بۆ مه‌ستی ئه‌سه‌په‌کان"، گورانییه‌کانی ولاتی دایک "کیسه‌له‌کانیش ده‌توانن بفرن" و "نیوه‌ی مانگ" نیشان دران.

له‌ بروشودری ئه‌م به‌رنامه‌یه‌ دا هاتوووه‌ که‌ "قوبادی هه‌ر له‌ یه‌که‌مینی فیلمه‌ به‌رچاوه‌که‌ی ساتیک بۆ مه‌ستی ئه‌سه‌په‌کان، ناوی نه‌ک ته‌نیا وه‌ک یه‌کیک له‌ سینه‌ماکاره‌ به‌هره‌مه‌نده‌کانن. ناوی خۆی تومار کرد به‌لکو وه‌ک یه‌کیک له‌ به‌وه‌ترین فیلمسازه‌کانی نه‌وه‌ی خۆی له‌ میژوودا تومار کرد. به‌رنامه‌ی چاوخشانده‌ به‌ به‌ره‌مه‌کانی قوبادی له‌ کاتیک دابه‌ریوه‌ ده‌چی که‌ کۆمپانیای فیلمی IFG له‌ رۆژی ۱۶ ئه‌پریله‌وه‌ ده‌ستی کردوه‌ به‌ کردنه‌وه‌ی فیلمی "پشیله‌ ئێرانییه‌کان" له‌ چه‌ندین شاری ئه‌م ولاته‌.